LIETUVIŲ DIENOS

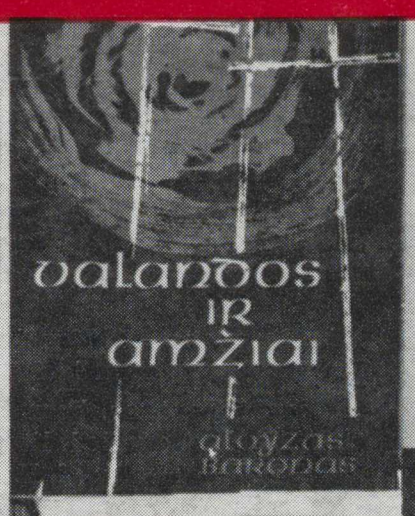

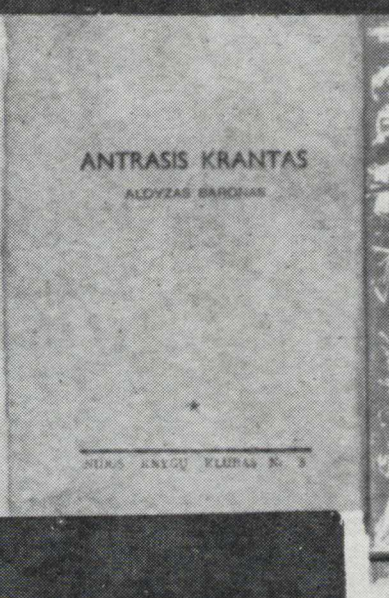

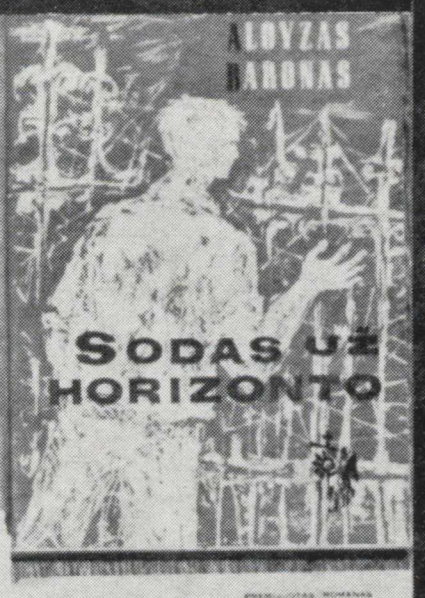

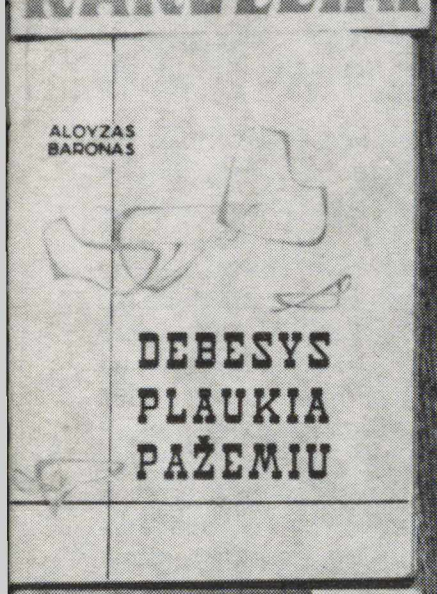

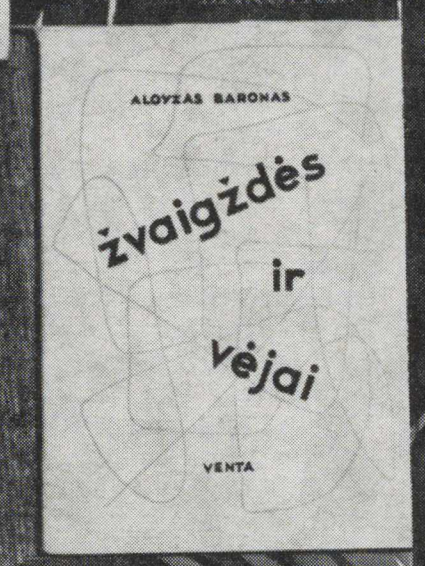

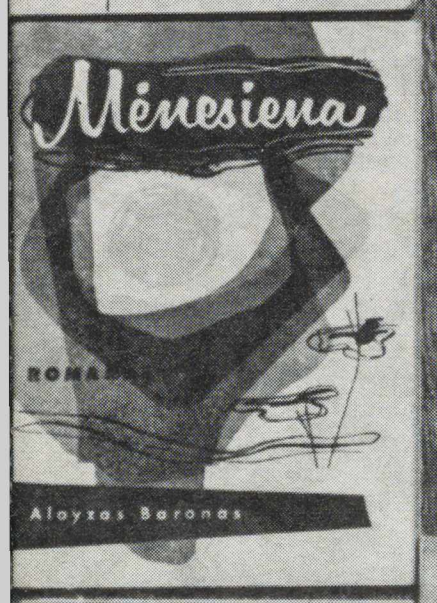

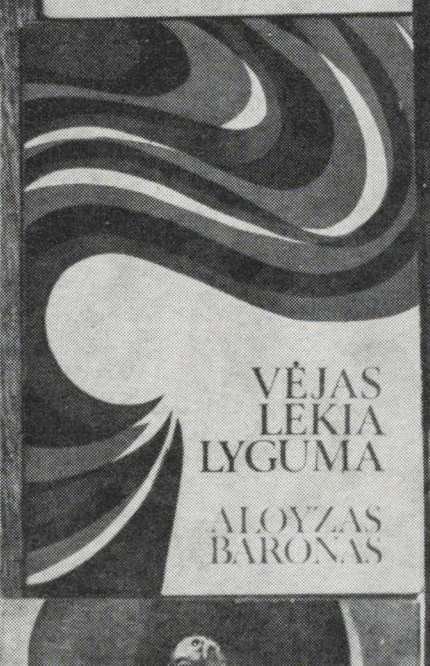

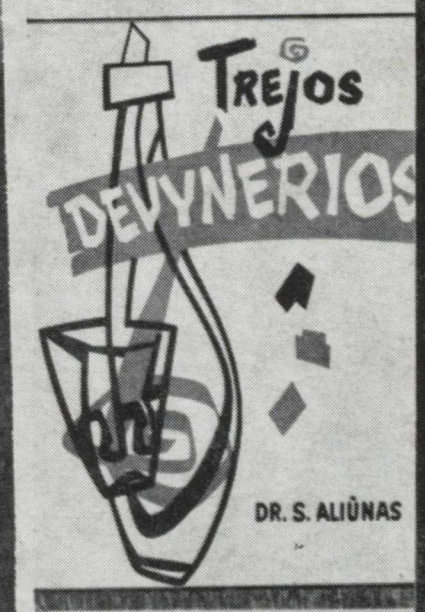

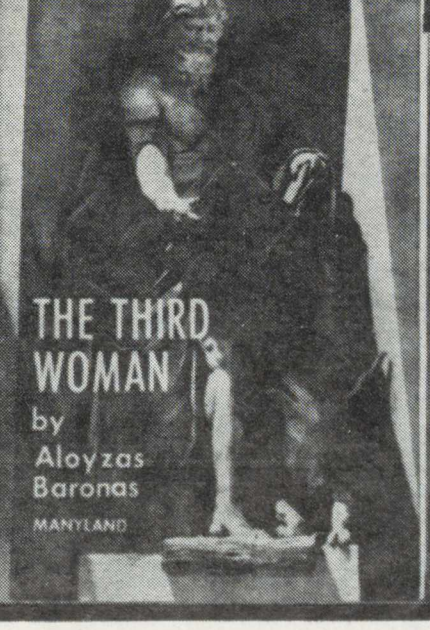

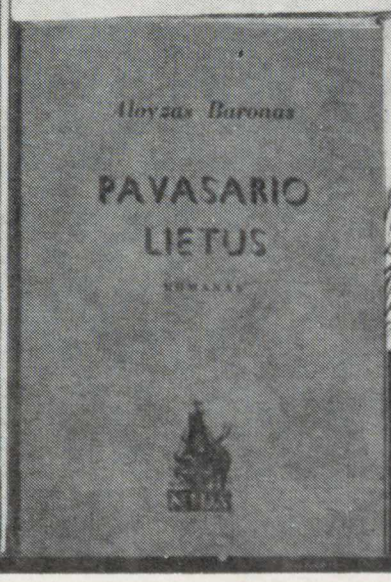

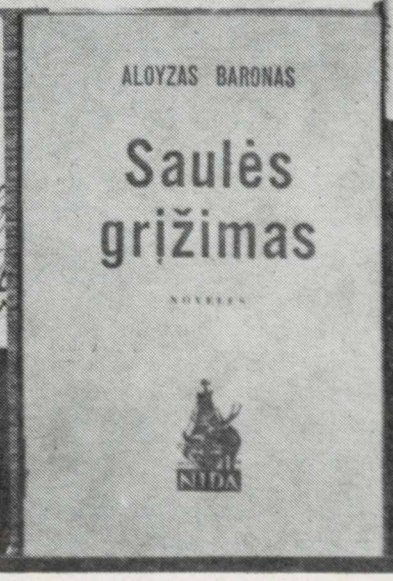

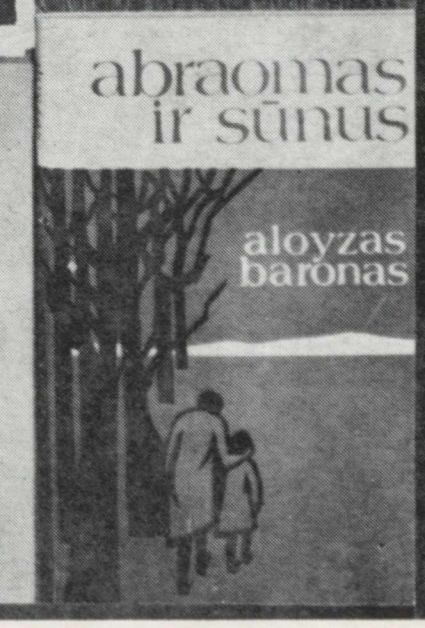

RAŠYTOJAS ALOYZAS BARONAS IR JO KNYGOS

LITHUANIAN DAYS
MARCH, 1973

1973 METŲ KOVO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1973, kovas Nr. 3 (132)
Eina XXIV metai
March, 1973 No. 3 (132)
Volume XXIV

Redakcinė kolegija / Editorial Staff
DALILA MACKIALIENĖ □ PRANAS GASPARONIS
□ VACYS PRIŽGINTAS □

Anglų k. Redaktorius / English Editor
ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher
ANTHONY F. SKIRIUS
Administratorius / Circulation Manager
JUOZAS ANDRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija taiso ir tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį.
Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr kaina 90 centų. Single copy 90 c.

Prenumerata metams $9.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $9.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $15.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

Kovojom, kovojam, kovosim... Vedamasis. ... 3
Jurgis Gliauda Apie Aloyzą Baroną. 4
A. Barono kūrybos charakteristika.
Rašytojas be didžiosios nuodėmės. 6
D. Brazytė-Bindokienė apie A. Baroną žmogų ir rašytoją.
Aloyzas Baronas, **Tėve, tu nesupranti...** 8
Romano ištrauka.
Poeto P. Karužos 40 metų mirties sukaktis. .. 9
Ar poezija atgyveno savo amžių? 9
PETRO KARUŽOS EILĖRAŠČIAI. 9
Iš mano simbolikos.
Jūra.
Apie daiktus ir žmones, I.
M. Makrickas, **Lietuviško skilvio aimanos.** .. 11
KNYGOS IR AUTORIAI. 13
Muzikai Janina ir Petras Armonai. 14
VEIDAI IR VAIZDAI. 15-16

ENGLISH SECTION

Pending Fights for Baltic Rights. 17
UBA'S Memorandum.
Soviet Inequalities. 18
Have you ever heard?... 19
From a novel by J. Tininis.
LITHUANIANS MAKE NEWS. 20
Second Conference on Baltic Studies. 21

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Rašytojas Aloyzas Baronas.
Laimėjęs "Draugo" romano 1972 m. konkursą su romanu "Abraomas ir sūnus".

Foto —
Portretas — V. Maželio
Knygos ir kompozicija —
Pr. Gasparonio

A. Baronas — 1972 prize winner of "Draugas" novel contest award, for "Abraham and son".

Aloyzas Baronas, born in Vabalninkas, on Dec. 12, 1918, has studied literature and philosophy, at the University of Kaunas and later at the University of Frankfurt an Main. He came to US in 1949 and in his capacity as journalist is associated with the Lithuanian daily "Draugas" in Chicago.

His outstanding achievements are however his profilic literatry writings: novels, short stories, poems, humorous sketches and biographies. At least twenty of his books have been published to date (18 of them are shown on the front cover). And a number of Baronas' books have been translated into English and other languages. For instance: "Footbridges and Abyses" (Lieptai ir bedugnės) published 1966 by Manyland Book, Inc. N. Y. was given a very favorable review by Saturday Review (March 26, 1966: "Starlings over the Trenches"): "...a kind of dirge for lost Lithuania... He has successfully fused lyric poetry with savage realism to create a prose that conveys with elegiac power the recent tragic history of his nation... impressive book."

"The Third Woman" (Trečioji moteris; Manyland Books, Inc. 1968) is, according to prof. Charles Angoff of Fairleigh Dickinson University, a book in which Baronas "has managed... to make many perceptive observation about the age of terror that prevailed in Europe in 1939-1945, a terror that will probably take the human race eons to clear from its conscience..." Yet one sees overwhelming events settle evēnly in their flow as they are masterfully depicted by the author in the surroundings of ancient symbols of the Lithuanian capital Vilnius... "They are all woven together into a tale that once read, will become part of one's emotional treasures."

PASKUTINIS / BACK COVER

Skulptoriaus Dagio darbai:

1. **Šeštadienio vakare (medis);**
2. **Iš tamsios praeities (bronza) ;**
3. **Butrtininkas - raganius (medis);**
4. **Daug kentėjau (medis).**

Taip pat Dagio kūrinys 3-me puslapyje.

Dail. skulptorius Dagys (iš Toronto) 1973 m. balandžio 14 — 22 d. rengia savo kūrinių parodą Čiurlionio galerijoj, Chicagoje.

Works of sculptor Dagys (Toronto, Canada):
1. On a Saturday night, wood;
2. From the Gloom of Bygone Days, bronze;
3. A magician in action, wood;
4. Great have been my sorrows, wood.

Also see his work on page 3.

Sculptor and artis Dagys, of Toronto, is presenting a show of his works at the Čiurlionis Gallery in Chicago, April 14th through 22 nd.

Kovojom, kovojam, kovosim...

Prieš daugiau nei dvi dekadas A. Jamontas LD puslapiuose rašė: "Atskira plyta yra nereikšmingas daiktas. Tačiau tam tikra tvarka surikiuotos ir tvirtai sujungtos plytos sudaro patvarų pastatą. Tą patį galime pasakyti ir apie pasaulyje pasklidusius lietuvius. Kiekvienas lietuvis yra lietuviškoji plyta. Tačiau, kol lietuvio su lietuviu nejungia lietuvių bendruomenės organai, tol tokie lietuviai tebėra tarsi palaidų plytų krūva. Tenka džiaugtis ir kartu su VLIK pirmininku M. Krupavičium tarti: Pasaulio Lietuvių Bendruomenė turi virsti ta didžiąja galybe, kuri padės išlaikyti tremtiniuose ir išeiviuose lietuvybę ir padės greičiau ir lengviau mums laisvę atgauti."

Šiandien turime L. B. organą, stipriai veikiančią A. L. Tarybą, su cementuotą VLIK-ą, pasipildantį karts nuo karto vienu-kitu jaunesniu nariu. Visi, galima sakyti, dirba pilną laiką, gal net ir su viršvalandžiais. O pažvelgus į rezultatus tegirdim tik skundus ir aimanavimus, kad mūsų išeivijoje nėra darnos, nėra vienybės. Jau ne tik jaunimas, bet ir vyresnieji stengiasi nutautėti visokiais galimais būdais. "Tokie skundai yra didelė teisybė, viena iš tų retų teisybių, dėl kurių šiais laikais dar galima susitarti", rašė Bronys Raila prieš 20 metų to paties žurnalo puslapiuose. "Mūsų tarpe vis bus atskalūnų, kuriuos galėsime apkaltinti, kaip bendro darbo griovikus. Bus heretikų, kuriuos turėsime progos iškeikti. Bus ydų, kurių akivaizdoje patys galėsime pasirodyti kaip tobuli tautiečiai, ar bent mažiau ydingi. Mes gi esam ne vien individualistai — sveikas individualumas būtų didelė vertybė. Mes esam mėgėjai ir net specialistai kelti audrą vandens šaukšte. Mes sujaukiame į vieną indą dalykus, kurių nėra būtino reikalo maišyti. Mes esame idėjinė tauta. Ir nors ne taip jau atkakliai guldome galvas už idėją, bet užtat itin atkakliai riejamės, savo tautiečius priešais, išsigimėliais, ne pilnais lietuviais apskelbiame, politines partijas organizuojame, atrodo, kartais tik tokiu pagrindu, jog vieniems geriau patinka saldūs, kitiems rauginti kopūstai. Mes patys sumenkiname savo jėgas ten, kur smūgio stiprumas būtų reikalingiausias. Gal tik kūdikis nemato, — rašo toliau Bronys Raila, — kad daugelis iš mūsų ir šiame sunkiausiame kovos už laisvę laikmetyje, kombinuoja taip, kad jo grupė toje kovoje atrodytų daugiausia nusipelniusi, kad tik ji galėtų suimti vadžias, kad tik ji kontroliuotų "tautos" galvoseną ir susikrautų fantastinį kapitalą politinei ateičiai. Jei kas be jos kontrolės atliekama, tai jau pavadinama — jėgų skaldymu, net kenkimu, net nepatriotišku ar ne pilnu lietuviškumo reiškiniu. Vadovaujamasi dėsniu: blogiausias mano partijos dalyvis yra geresnis už geriausią ne mano partijos žmogų. Mūsų mąstytojai, mūsų politikos žmonės ir kultūros kūrėjai turėtų išsižadėti bet kokių totalitarinių svajonių, idant toliau nežlugdytų lietuvių tautos gyvybingųjų jėgų su savo fanatizmais, sėdėdami ant Kon Kichoto kuino, beprasmiškai nekovotų su vėjo malūnais. Malūnai vistiek suksis, nes jie yra esminiai mūsų gyvenimo elementai. O tie riteriai su kuinais baisiai karščiuosis baisiai kovos ir lies energiją, keliant audrą vandens šaukšte."

Taip rašė Bronys Raila prieš du dešimtmečius. O šiandien? Ar pasimokėme iš praeities klaidų? Ar pamiršome senas sąskaitas? Ar vis tebekovojame dėl smulkmenų ir, iškėlę kardą, lekiame prie sekančio malūno šaukdami: *kovojau, kovoju ir kovosiu!*

Dagio skulptūra Don Kichoto ir Sančo Pančo tema

"SEK MANE"

FOLLOW ME

Jurgis Gliauda

APIE ALOYZĄ BARONĄ

(Ekspromptu, bet nuoširdžiai)

Kūrybinė Aloyzo Barono apimtis milžiniška. Jis preciziškas publicistas ir kandus humoristas. Jis mąstąs poetas, sąžiningas biografas, taktiškas kritikas, novelistas ir romanistas. Novelės ir romanai jam atnešė laurus. Jis prozininkas laureatas, bet ne laurais vainikuotų veikalų temos ir siužetai sudaro čia pokalbio turinį. Tai Aloyzo prozos prigimtis.

Jeigu apie jo kūrybinę iniciatyvą ir talentą kituose plačiuose jo daugianytės kūrybos žanruose vis dar kalba kažin kaip santūriai, lakoniškai, apie prozą prirašyta daug. Gal būt pagaulu apie tai kalbėti be rizikos išsisemti? Ir dabar, konkursinio laimėjimo proga, bent ekspromtiškai žvelgiame į Barono filosofinį ir literatūriniai - konstruktyvų pasaulį.

Joks rašytojas nestovi taip atokiai nuo patoso, kaip Baronas, tačiau ir patoso tonu savotiškai tikslu apie jį kalbėti. Gal ta stilistinė priemonė irgi talkina prasiskverbti pro jo temų užuolaidas, pro jo siužetų realybę, pro jo rašymo metodą ligi sociofilosofinės jo rašto prasmės, ligi tos misijos, kurią jis vykdo savo prozos veikalais?

Savo kūrybiniu diapozonu Baronas įrodė esąs reto masto literatūrinis išeiviškosios visuomenės architektas. Į novelę ir į romaną jis įvedė didžiules minias žmonių be tėvynės, naujo gyvenimo užkurius. Tie asmenys, tikriau ar trapiau įleidę savo egzistencijos šaknis į naują, vis labiau tampančią jų parinktine žemę, lyg augalai kovoja dėl saulės ir erdvės. Rašytojas ima tą masę ir apgyvendina ją savo kūriniuose. Jis atkakliai ir išmanančiai stato (lyg Faulkner'is savo fikcinį valsčių) namus ir ištisas sodybas, tveria ilgas lietuviškas gatves, lietuviškus įmiesčius svetimuose, dar prieš porą dekadų nežinomus, miestuose.

Lakoniškomis eilutėmis kalba apie Baroną enciklopediniai žodynai, o pilnesniam jo įvertinimui, jo personažų analizei, jo veikalų struktūrai ir koloritui aptarti reikia atskiro enciklopedinio tomo. Intrigų, interesų, konfliktų, trapių bekonfliktiškų dramų gausa sudarytų apžvalginio tomo turinį.

Ar tai sudėtingi, ibseniško polėkio herojai, hamletiškos nuovylos aukos? Anaiptol, ne! Barono proza yra apoteozė mažam žmogui, piliečiui iš užu kampo, veidui, kurį familiariška kasdieną sutikti šaligatvio minioj ar bendradarbių tarpe.

Asmeniškas tokių personažų pasaulis, atrodo, sunkiai sudraamatinamas, bespalvis, neefektingas, kuklus ir pilkas.

Tokie herojai, atrodo, negalėtų teikti impulso efektų ieškančiam rašytojui. O Baronas iš tų mikrokosmų išgauna makrokosmines dramas. Mažuosius jis stebi gerai ir regi didelius jų apmaudus, skausmingą jų gyvenimo naštą, sudėtingas pasaulėjautas ir jų skverbimąsi į sizifinės gyvenimo esmės suvokimą.

1954 metais, rašydamas apie Barono novelių rinkinį "Antrasis krantas" samprotavau rašytoją būsiant mūsų prarastosios kartos (lost generation) vaizduotoju. Vėliau atrodė jis man puikiu, bet ir kiek emociniu, balzakiniu kronikininku. Taip skatino galvoti romantiškojo pobūdžio jaunystės kūriniai. Emociškai sukrėstieji herojai, visad kuklūs savo socialiniu laipsniu, buvo dideli (iliuzijomis). Jie visad, ir labai utopinėmis plačių skalių vistomis skaudžiai, atsitrenkdavo į buities realybę.

Rašytojo Aloyzo Barono gimtasis namas Vabalninke.
Native home of Baronas at Vabalninkas, Lithuania.

Su periodiškai, bet esminei jo rašytojiškai linijai nebūdingais ekskursais į kitos aplinkos siužetus, su posūkiais trumpam į šalį, Baronas rūpestingai, giliaprasmiai, instinktyviai1pramatančiai kontruoja savo "faulkneriškas", lietuviškos išeivijos vietoves. Baronas siūlo mums ekskursijas į tas vietoves ir į jų mentaliteto draustinius.

Baronas suveda savo herojus su konfliktu pagauliai ir būtinybės ribose. Konfliktas užklumpa staiga, kaip žiauri liga, sudarko prigimtį, paverčia žmogų piktu ciniku, bejėgiu apmauduoliu. Niekad neišeina žmogus iš konflikto toks, koks įžengė jin. Šia prasme Baronas yra fatalistas.

Kas gi yra Barono likimo tezė? Tai neracionalus įtikėjimas iliuzija ir nusivylimas. Viskas tad atrodo problematška. Bal tai stato Baroną į pesimisto padėtį? Ne taip. Visa tai talkina autoriui susikurti giliai humanišką įžvalgą į žmogų. Skausmingi konfliktai ir egzistenciniai rūpesčiai žmogui reikalingi. Kaip fizinis maistas reikalingas fiziniam kūnui, taip būties problemos, amžinos ir neišsprendžiamos, reikalingos žmogui, kad galgtų savy realizuoti jam pačiam vis neaiškią, todėl tamsią jo būvimo tiesą.

Iš konfliktų lauko šmogus išžengia nualintas, nebemaištininkas, susitaikęs su buities seklybe, bet patyręs meditacinius atradimus, įvertinęs nejaukų priartėjimą prie egzistencinių rūpesčių briaunos. Tačiau ir čia Barono žmogus nepanašus į ortodoksiškai suvokiamą dostojeskinį žmogų, kuris mazochistiškai mėgaujasi kančia. Barono žmogus bijo kančios, natūraliai jos vengia, suvokia ją kaip realią blogybę, o neišvengiamai privalo susidurti su ja.

Barono prozos arenoje visad vyks personažo konfrontacija su neišvengiamai atslenkančia nelaime. Tai Baronas vėl paryškino šių metų premijuotame romane "Abraomas ir sūnus".

Tvirtina, kad Joseph Conrad (A. J. Guerard, Stanford U-ty) savo "tamsiąją tiesą" suslėpė atogrąžinių vandenynų ir slaptų salų egzotikoje. Toje aplinkoje, esą, Conrad'as, lyg vis vengdamas būti atviras, talkino savo personažams aptikti savo prigimties gilybėje "tamsią tiesą" apie save, apie būtį.

Baronui nereikėjo gamtinės egzotikos, nei geografinių tolių. Jo gyvenviečių kasdienybėje, didmiesčio ir gatvių ir skersgatvių raizgyne, tyliose palėpėse, smuklių pritėmyje ir darboviečių tremksme jo personažai sprendžia, atranda arba praranda atsakymus į efemeriškus būties rūpesčius.

Kas yra ta "tamsioji tiesa", kurios ieškoti mėgsta Conrad'o nagrinėtojai, o mums toks identiškas reiškinys Barono prozą palietus? Ar tai nėra gyvenimo, kaipo Sizifo darbo samprata? O gal tai pilnutinis individo atsiskleidimas savo akyse? Ar tai žmogaus prigimtyje absoliutaus žmogaus atsiradimas?

Baronas išmintingai sustojo ties ta, vos praskleista, užuojauta. Jaunystėje jis tenkinosi gana cinišku emocingumu. Tai buvo tam tikro laipsnio jo "Sturm und Drang" periodas. Dabar jis stovi su ironišku šypsniu, su stoikiška sugestija, gundydamas skaitytoją atsakyti: ar yra

Rašytojas Alyzas Baronas "Draugo" redakcijoj su svečiais bendruomeninkais. Iš kairės: dr. Lenkauskas, inž. V. Kamantas ir JAV LB c. vald. pirm. inž. Vyt. Volertas.
Lithuanian Community leaders visit A. Baronas at the "Draugas" editorial offices in Chicago, Ill.

esmė egzistencijoje svetimybėje?? Ar skaudi ta esmė? Ar ji nėra tokia skaudi, kad neįmanoma jos pilnai eksponuoti? Ar galima užsimerkti ir, aplinkos nebematant, tarti: jos nėra?

Antra vertus, artistiškas Barono pojūtis neleidžia jam tvirtinti, kaip tvirtina prancūziškjeji egzistencininkai ir absurdininkai, kad egzistencija yra absoliučiai nerali ir niekintinai atmestina.

Tezei pristatyti reikia įgūdžio, treningo, rašymo būdo. Pristatymo metodas glaudžiai susilydo su tezės atradimu, su aiškumu, su įstikinamumu. Baronas aiškus, vaiskus, mėgstąs dialogo ryškumą, jis netgi mėgsta išsemti personažą monologu, toli vengdamas madingo ir dirbtinio vidaus monologo. Jaunystės paradoksai jau aptilo, sąvokų refleksai pridengti vualiu, konfliktuose dingsta groteskiškumas. Siekių paradoksalumas užleido vietą santūriam, dažnai pasyviam ir fatališkam įvykio laukimui ("Abraomas ir sūnus"). Konfliktų dramatizmas neberodo flirto su situacijų sceniškumu.

Įsitvirtinęs nuosavoje "gyvenvietėje', kaip anukščiau minėtas Faulkner'is savo Yoknapatwpha valsčiuje, Baronas pristato neišsemiamą grandinę personažų, kiekvieno dvasiniame gilyje įdegdamas "tamsios tiesos" aitrias žarijas. Jis meistriškai praeina pro sceniškumo pagundą, pro pagundą įarštrinti egzistencinių temų briaunas.

Gal būt jis vengia personažus paversti sizifais, nors gana pašaipiai vienoje savo novelėje liepė kitataučiui nešioti akmenis savo kieme?

Baronas nenori įsileisti į savo gyvenviečių aikštes ir namus sizifų, bet tokie sizifai, atkaklūs, nusivylę, o dažnai ir klaidžiu entuziazmu besimaskuoją, ar netampa mūsų buityje būties atrama?

Baronas valdo nauja speciją, žmogų tobulai dvigubą, prasiradusį tarp dviejų kontinentų, kurio apmaudai atviresni už modernų literatūrinį Sizifą kankinančius rūpesčius.

Aloyzas ir Nijolė Baronai su sūnumis Gintaru ir Saulium po programos Vasario 16 minėjime.

A. Baronas with his family — wife Nijolė and two sons.

Rašytojas Aloyzas Baronas Chicagos jaunųjų literatų tarpe 1954 metais. Iš to "klubo" ilgainiui išaugo ne vienas geras rašytojas (kaip Danutė Brazytė, į dešinę nuo Barono), bendruomenės veikėjas (V. Kleiza, I eil., deš.), lituanistė mokytoja (priešais, vidury — D. Valančiūtė-Polikaitienė).

A. Baronas and young writers, seminar students in Chicago, 1954.

Rašytojas A. Baronas su sūnumis vienų Velykų metu ritina margučius.

Easter festivities at writer Baronas' home.

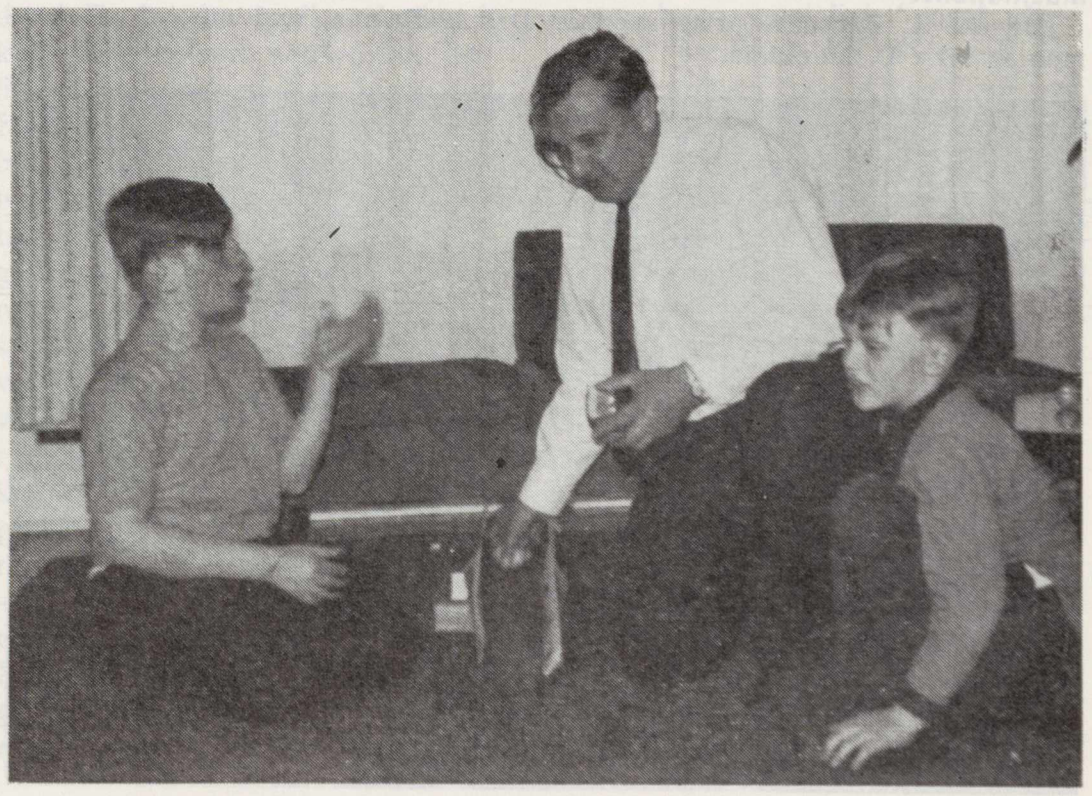

RAŠYTOJAS BE DIDŽIOSIOS NUODĖMĖS

Rašo DANUTĖ BRAZYTĖ-BINDOKIENĖ

Aloyzas tas Baronas —
Dvi kepurės, vienas ponas.
Kokią uždeda kepurę,
Tokia nuotaika ir kuria...

Leonardas Žitkevičius

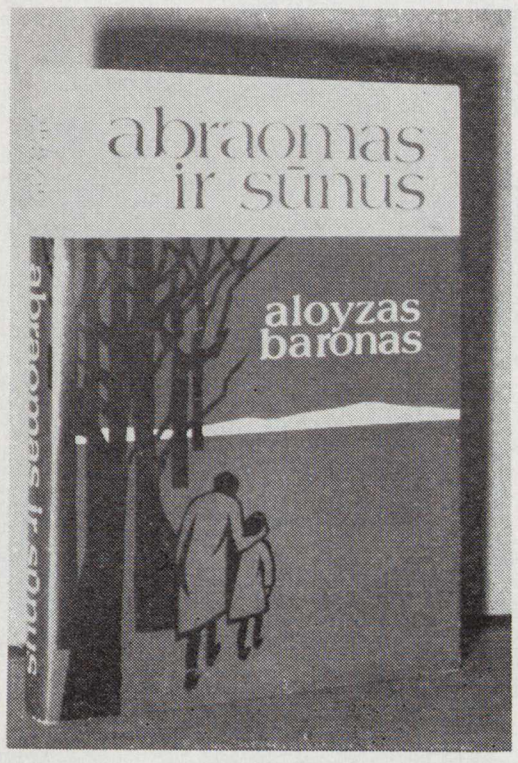

Kažkada, prieš eilę metų vienas pradedantis rašinėti jaunuolis užklausė tada dar labai naujo, bet sėkmingai besireiškiančio literatūros baruose Aloyzo Barono, kaip galima sužinoti, kada tampi tikru rašytoju. Baronas jam pasakė tikrai saliamonišką taisyklę: "Kai prirašysi vežimą popierių, būsi rašytojas."

Taigi, tik tuo jo posakiu remiantis, kiekvienas mokąs skaityti turi pripažinti, kad Aloyzas Baronas — jau tikras rašytojas, o popierių ir keli vežimai prirašyti. Vien tik jo knygoms atskiros lentynos reikia— jų beveik ketvirtis šimto, o ką bekalbėti apie kitus raštus: straipsnius, kritikas, noveles, linksmo žanro eilėraščius įvairioje lietuvių periodikoje. Įspūdingiausia, tur būt, tai, kad Baronas niekaip nesutelpa į įprastinius rašytojiško portreto rėmus: jis kuria keliais žanrais; jis vienodai jaukiai jaučiasi rašydamas pačiam jauniausiam skaitytojui ("Diena prie ežero", "Mėlyni karveliai", kurie buvo susilaukę ypatingo populiarumo pradžios mokyklos mokinių tarpe, ir tikrai gaila, kad laida išsibaigusi); jis įtikinančiu pasakojimu patraukia paauglius ("Vėjas lekia lyguma", kuri pirmą kartą išleista 1971 m., o 1973 m. jau išspausdinta ir antroji laida. Tai retas atsitikimas lietuvių išeivių literatūroje); jis sumaniai "traukia per dantį" išeivijos gyvenimo aktualijas, ("Trejos devynerios" "Valerijono lašai") pagaliau rašo romanus ir noveles.

Paminėjus Baroną, retas kuris neturi apie jį savo nuomonės — vieni peikia, kiti giria, bet niekas nesislepia po nežinojimu. Turint visa tai galvoj, apie Baroną neįmanoma rašyti taip, kaip apie kurį nors kitą lietuvį autorių. Šitas "ponas su dviem kepurėm" (o gal tų "kepurių" visa eilė) yra tiek savitas, jo kūryba tokia įvairiaspalvė, todėl ir eilutės apie jį neturi prasidėti su gimimo metais ar išeitų mokslų chronologija. Taip rašyti tinka apie mirusius autorius, o Baronas šiandien dar yra vienas iš gyvybingiausių personažų ne tik lietuvių išeivių literatūroje, bet ir visuomeniniame gyvenime. Apie Aloyzo Barono gimimo metus ir įvairių nuveiktų darbų išskaičiavimą galima pasiskaityti lietuviškoj enciklopedijoj ar Beletristikos antologijos II tome, o čia trumpai norėtųsi supažindinti skaitytoją su Aloyzu Baronu — žmogiškuoju rašytoju.

Barono kūrybos gyvybiškumą šiandien liudija ir naujausio jo romano "Abraomas ir sūnus" pasirodymas. Romanas buvo atžymėtas "Draugo" premijos tūkstantine ir ta premija nė vieno skaitytojo nenenustebino — Baronas su premijomis yra iš anksčiau pažįstamas. 1961 m. jis laimėjo "Draugo" premiją už romaną "Liepiai ir bedugnės", o 1966 m. "Giedros korporacijos skelbtame konkurse buvo premijuotas jo romanas "Trečioji moteris". Abu šie premijuoti romanai buvo Manyland Books, Inc. leidyklos išleisti anglų kalba ir susilaukė labai teigiamo įvertinimo iš amerikiečių literatūros kritikų.

Baronas turi neabejotiną talentą patekti į amerikietiškąją spaudą. Jo fotografijomis ne kartą sumirga Chicago Tribune, saturday Review, Cicero Life ir kt. laikraščių skiltys. Ypač Barono kūryba yra susižavėjęs Cicero Life reporteris Sean O'Gara. II-jo pas. karo metu jis yra buvęs karo korespondentu, todėl romanas "Footbridges and Abysses" palikęs jam tokį didelį įspūdį. Vertina Barono kūrybą ir broliškoji latvių tauta — 1971 m. laviškai išleista Barono "Ceļi un pėdas" (Keliai ir pėdos).

Tik suminint visas A. Barono parašytas knygas, nors jų pavadinimai nuvingiuoja gana ilgą litaniją, nesusidaro pilnas šio rašytojo darbštumo vaizdas. Visai kitas įspūdis gaunasi, kai tos knygos išskleidžiamos prieš akis ant stalo. Pereitų mokslo metų gale, po to, kai Kr. Donelaičio Lituanistinės mokyklos VII ir VIII kl. mokiniai perskaitė "Vėjas lekia lyguma", autorius sutiko atsilankyti klasėse ir susipažinti su jaunaisiais skaitytojais, patirti jų nuomones. Ta proga buvo suneštos į mokyklą ir Barono knygos. kurias mokiniai su dėmesiu apžiū-

Premijos įteikimo iškilmių koncerto rengėjas kun. P. Garšva ir mecenatas dr. A. Razma.

Literary award presentation: promotor of event, rev. P. Garšva, and sponsor of prize ($1000) Dr. Razma.

Pirmųjų eilių publika ploja akt. D. Mackialienei už paskaitytą A. Barono romano ištrauką. Draugo red. kun. Garšva, provinc. Dambrauskas, rašyt. A. Kairys, L Gromulaitienė, B. Mackiala.

Warm, appretiative reception of the excerpts read from the prize winning novel by A. Baronas "Abraham and his son".

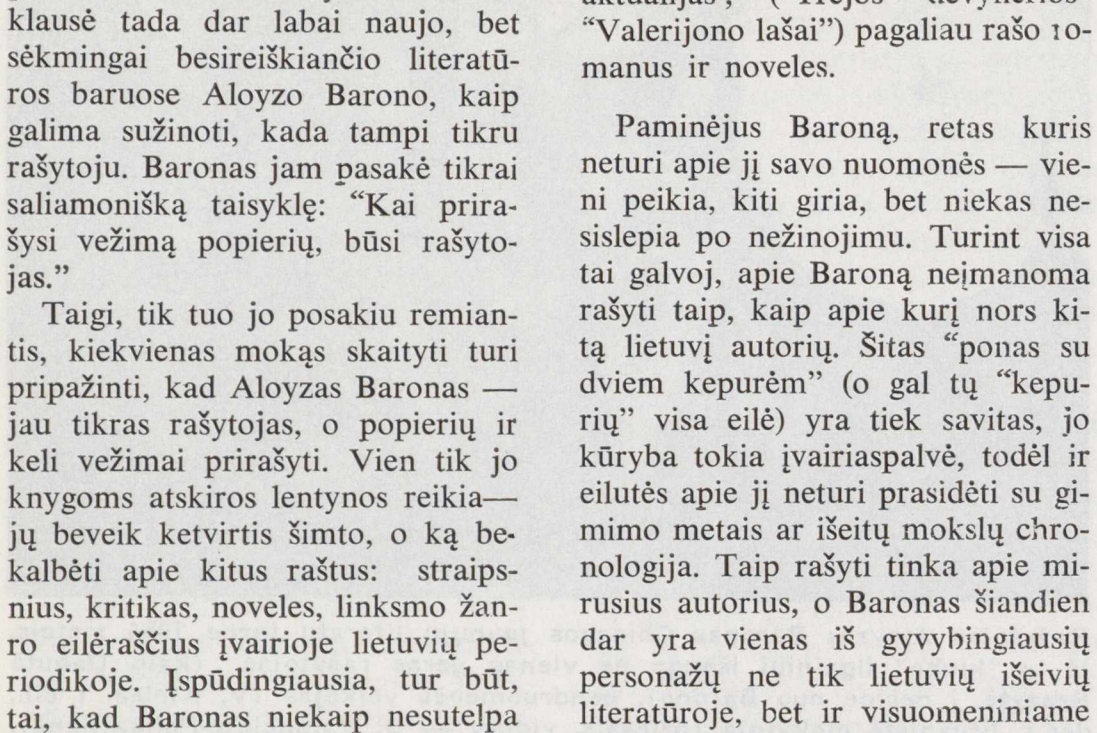

Rašyt. A. Baronas, mecenatas dr. A. Razma ir programos vedėja Dalila Mackialienė.

Laureat A. Baronas, prize sponsor Dr. A. Razma, and master of ceremonies Mrs. D. Mackiala. Foto — A. Gulbinskas

rėjo. Kai autorius pagaliau įžengė klasėn, viena septintokė su nustebimu sušuko: "Juk tai visai nesenas žmogus! Kada jis tiek knygų spėjo prirašyti?"

Tas **kada** ne vienam skaitytojui kelia nuostabą. Juk Baronas nuo 1955 m. yra vienas iš dienraščio "Draugo" redaktorių, nuolatos pasireiškia kaip daugelio parengimų (ir ne vien Chicagoje) programų atlikėjas, rašinėja tūkstančiu temų beveik visoje lietuviškoje spaudoje, augina ir išlaiko šeimą ir vis dar spėja ne veną ilgesnį kūrinį parašyti. "Kai su Aloyzu kalbi, tai atrodo, kad jam visada laiko — marios", išsireiškė poetė Gražina Tulauskaitė; o poetas Nagys kartą, girkšnodamas alutį pas rašytoją M. Katilišk,, tiesiai apkaltino Baroną, kad tas knygų kiekiu norįs Balzaką aplenkti. Bet laiko neturi tik tas, kuris nieko neveikia!

Publika "Draugo" romano konkurso premijos įteikimo koncerto metu.
Audience at the literary award presentation.

"Cicero Life" redaktorius Sean O'Gara ir A. Baronas Kiwanis klube, kur Baronui buvo suruoštas pagerbimas.

A. Baronas honored at Kiwanis Club, he is with Sean O'Gara, editor of "The Cicero Life".

Grįžtant prie Barono viešnagės lituanistinės mokyklos mokinių tarpe, tenka pridurti, kad tų jaunuolių susidomėjimas buvo didelis ne vien tik knygų krūvomis, bet ir jų autoriumi. "Vaje, koks jis įdomus vyras!" kelias savaites dūsavo aštuntokės. Žinoma, vyriškoji giminė buvo praktiškesnė, jai neimponavo ant kaktos užkrintanti garbana. "Už tiek knygų Baronas, tur būt, nemažus turtus susikrovęs. Visiems žinoma, kad amerikiečiai rašytojai gauna šimtus tūkstančių..."

Baronas prisipažino, kad ir jis yra buvęs geriausiai apmokamu rašytoju išeivijoje — už vieną eilutę gavęs net 40 dol. Jis tik nepasakė, kad visa ta, didžiai apmokėta kūryba susidėjo tik iš vienos eilutės — reklamos baldų krautuvei!

Jaunimo tarpe Baronas savas nuo senų laikų. 1950 m. buvo suorganizavęs literatūra ir rašymu besidominčio jaunimo pulką, skatino jo kūrybiškumą, vedė į rašytojišką kelią. Nors šiandien iš to būrio mažai kas pasiliko ištikimas plunksnai, bet Barono pasišventimas buvo atlygintas ir tikslas, be abejo, atsiektas. Šių eilučių autorė kartą "Drauge", rašydama apie Literatūros būrelio veiklą, pažymėjo, kad būrelio susirinkimuose, kurie vykdavo tėvų Jėzuitų namuose (dar senuose), visuomet nuošaliai sėdėdavo ir kuris iš jėzuitų, matyt, žiūrėdamas, kad būrelio narės globėją Baroną perdaug "globoti" nepradėtų. Žinoma, nepadėjo nė budri jėzuitų akis — 1957 m. Literatūros būrelio narė, mėlynake, geltonplaukė Nijolė Narbutaitė išvedė Aloyzą iš viengungiško kelio — tiesiai prie altoriaus. Globėjo ir globotinės bendrasis gyvenimas buvo paženklintas geru derliumi: sūnumis — Saulium ir Gintaru.

Iš kur Baronas atranda tiek skirtingų temų savo kūriniams? 22-jose knygose jis yra rašęs apie praeitį ir dabartį ir net ateitį — "Vieniši medžiai", kur kalbama apie būsimus laikus, kada Lietuvoje nebelieka okupanto ir žmonės vėl turi atkurti savo gyvenimą laisvame krašte. Atrodo, kad ne autorius temas pasirenka, o temos pačios jam įsiperša. Baronas eina per gyvenimą budriai stebėdamas viską, kas tik aplinkui dedasi. Jo dėmesio vienodai vertas skudurų rinkėjas nuošalioje didmiesčio gatvelytėje, juodadarbis fabriko darbininkas, karčiamninkas, vienišas pensininkas ir prasisiekęs visuomenės veikėjas. Visus autorius stengiasi pažinti ir, reikalui iškilus, per knygos puslapius išvesti į pasaulį. Tik viena knyga, pasak Barono, buvo specialiai, "pagal užsakymą" parašyta. Tai "Šviesa ir kelias" , prelato Igno Albavičiaus gyvenimo ir veiklos bruožai. Amžinos atminties prelatas Albavičius Baronui yra primygtinai pasakęs, kad nuodėmė talentą užmesti. Šios didžiosios rašytojui nuodėmės Baronas tikrai nėra papildęs, todėl reikia laukti, kad Alyzas Baronas dar ne vieną premiją nuskins ir lyg plunksną prie rašytojiškos kepurės prisisegs. Dar daug kartų jis bus pagirtas, iškeiktas, kritikuotas ir vėl keliamas į aukštumas, o kai jo kūrinių skaičius peršoks pusšimtį, mes, kurie turėjome garbės jį artimiau pažinti, nusišypsosime ir tarsime: "Jau iš pirmo susitikimo buvo aišku, kad Baronas nėra eilinis žmogus..."

Tėve, tu nesupranti..

Ištrauka iš Aloyzo Barono romano "Abraomas ir sūnus", laimėjusio "Draugo" romano kunkursą

KAIP šiandien atsimenu, krūptelėjau, kai po baladojimo į duris užgirdau sūnaus balsą:

–Tėve, man reikia su tavimi pasikalbėti.

Jis pasakė man reikia, lyg pokalbį jis tevestų vienas, o ne mes abu, ir įėjo į vidų.

– Na, tai kalbėkim, – pasakiau, – kol neišėjau į darbą.

Sūnus buvo išbalęs, atrodė lyg visą naktį būtų lošęs kortom. Aš pastebėjau, kad jis yra nemiegojęs. Jo šviesi barzda buvo neskusta.

– Ne, aš čia nenoriu, einam į mašiną.

– Kodėl? – paklausiau, bet užsimečiau švarką ir išėjome pro duris. Gatvėje vienas kitas žmogus ėjo į darbą.

–Kas atsitiko? – paklausiau, sėdant į mašiną.

– Verna mane palieka, – pasakė jis atsidusdamas. Aš nenustebau, beveik sau pasakiau, kad mano spėjimas buvo teisingas, aš to beveik tikėjaus, ir mano nejautrumas nustebino sūnų, jam pasirodė, jog nesupratau, ir pakartojo:

– Verna nori išeiti.

– Iš kur tu žinai?

– Ji pati pasakė, kad pasiima Anną ir išeina.

– Kur?

– Su Milleriu kur nors kitur gyventi.

– Kaip ji visa tai aiškina?

– Paprastai, ji sako, kad Milleris jai patinkąs, ir baigta.

– Na, o vaikai?

– Du mažuosius pasiima, o du didžiuosius man palieka.

– Važiuoja į Vokietiją?

– Ne, žinai, Milleris šykštus, jis nemes darbo. Gal net ir apsilankyti į ją nevyks. Gal kada vėliau.

– Bet kaip ji tai aiškina? – vėl paklausiau.

– Kaip? Sakosi rimtai norinti atsiskirti. Esą, čia nieko naujo, milijonai skriasi. Jie abu vokiečiai ir geriau sugyvensią. Jai nusibodo amžinai namuose sėdėti, o, iš antros pusės, Milleris labai jai patinka.

– Ir tik tiek?

– Tėve, tu nesupranti, ji tikrai nori išeiti. Ji net man tvirtina, kad Anna jo duktė. Aš žinau, kad ne, bet ji, taip sakydama, nori mane įtikinti, kad aš be skandalų ją išvyčiau. Supranti, tėve, ji taip tikrai nori, kad net šmeižia save, – sūnus buvo visiškas asilas, jis nieko nematė.

Dabar reikėjo aukoti sūnų teisingumui ir dėti ant laužo. Reikėjo smeigti peiliu jo meilei, jo gyvenimui, reikėjo atidengti tikrą realybę, reikėjo pasakyti, kad aš taip jau seniai galvojau, kad tai seniai mačiau, kad kiekvienas gyvas ir ne aklas turėjo matyti. Abraomai, dėk sūnų ant laužo, neapgaudinėk jo, to reikalauja tiesa. Bet aš labai daug kartų nusilenkiau netiesai. Kam man šį kartą tiesa? Paglobokime netiesą toliau, ir todėl pasakiau:

– Tai ką manai daryti? Ar nemanai, kad kartą suskilusio puodo nebegalima sulipdyti? Rėžis vis tiek paliks ir visada barškės skirtingu barškėjimu, kaip dėmėti plaučiai. Tegu ji eina velniop.

– Tėte, aš ją myliu, o antra, man gaila vaikučių. Ką jie darys be mamos, ką jie darys be tėvo. Kaip gi aš galiu leisti sau prarasti vaikus, palikti viena ar kita prasme juos našlaičiais.

Aš mačiau Millerį besėdintį jų bute, mačiau paveikslus, kuriuos reklamose dabar žymi ikso raide, aš buvau pakankamai realus ir žinojau, kad sakymas "gaila vaikų" yra tas pats sakymas "vėjau, nustok pūtęs". Jeigu jau įsimylima, tai velnias griebia, juk dėl meilės, o ne dėl ko kito ir sūnus vedė vokietę, kada buvo tūkstančiai lietuvaičių. Žinojau, kad prašymais ir maldavimais meilės negalima sugrąžinti, gal geriau reikia pasakyti sūnui, ką galvoju, ir ištariau:

–O jeigu ji sako tiesą?

– Kokią tiesą?

– Jeigu tikrai Anna yra Millerio?

– Ką čia niekus kalbi, tėvai. Tai yra manęs ir Vernos įžeidimas.

– Bet gi ji pati tai tvirtina ir bėga.

– Sako, nesako, tai nieko nereiškia. Geriau patark, ką man dabar daryti.

– O kur Milleris?

– Kur? Pasakiau, kad išsikraustytų šiandien pat. Rytą prikėliau ir pasakiau.

– O kada su Verna kalbėjai?

– Visą naktį, aš ją maldavau.

– Moterys labiausiai nekenčia maldautojų. Jos nori stiprių vyrų, jos negali pakęsti verksnių, jos geriau pakenčia vyrus, kurie jas muša, – pykau ant sūnaus, –– niekas nemėgsta silnų. Bet ką dabar manai daryti?

– Tėvai, važiuojam pas mus, ir tu su ja pakalbėk. Tu pasakyk, kad ji pasiliktų, kad ji pasigailėtų vaikų, kad iš viso tegu viską užmiršta. Ji puikiai atsimena, kad tu jai buvai geras, kai aš ją norėjau vesti, nors jautė, kad tu jos nenorėjai. Tu pakalbėk su ja.

Aš galvojau apie Millerį, aš mąsčiau apie jį ir pykau ant sūnaus, ant marčios ir pats ant savęs, kad tada, dar Vokietijoj, jos neišplūdau aname restorane. Ir gal tada visa būtų pasibaigę. Kodėl aš dabar, kada lygiai tokia pat meilė, turiu ją atkalbėti, kai tada nieko nesakiau. Kokią teisę aš dabar turiu meluoti, kai aš tada tiesos nenorėjau sakyti. Bet dabar skendo mano sūnus, ir argi aš turėjau jį aukoti tiesai, argi aš privalėjau sakyti, kad Verna sako teisybę ir tegu kuo skubiau nešdinasi su tuo savo Milleriu. Bet gal dabar turėjau atitaisyti, bent kiek tai įmanoma, anais metais padarytą klaidą ir pasakyti, kad tegu ta karvė eina velniop, aš mačiau Millerį ir jų abiejų susižvilgčiojimus. Aš, matyt, per ilgai galvojau, kad sūnus man pasakė:

– Dabar važiuojam, ir tu su ja pakalbėk.

– O kur Milleris?

– Manau, kad kraustosi. Jam pasakiau, kad neatsakau už savo nervus.

– Bet ji, gal būt, kartu išvažiavo.

– Užtai turim vykti kuo greičiau.

– Neišsigąsk, Rimai. Ji vistiek dar tavo žmona. Jis gi žinojo ir pirma, kad ji tavo žmona, o apie ją sukosi. Kiti taip keletą metų apgaudinėja su žmona vyrą, ir jiems visiems nieko. Suprasi žmonių keistumus. Tokių ir panašių atvejų milijonai nuo pat Adomo ir Ievos.

– Bet gana kalbėti. Važiuojam.

– Palauk minutę. Juk reikia žinoti, ką kalbėti, – raminau, – pagaliau kaip gi tu visa tai įsivaizduoji?

– Paprastai, visai be jokių įsivaizdavimų. Mes jau gyvenom kartu penkerius metus, mes turime ketvertą vaikų, ji turi pasiaukoti šeimai, nors gal kiek jai ir paskaudės, kol įsitikins, kad Milleris yra tik nesusipratimas, kad visa tai savaime laiko tėkmėje susitvarkys, kad aš dabar vis daugiau pinigų uždirbu ir kad mes dar tik dabar pradėjom gyventi ir toliau gražiai gyvensime.

– Bet kam jai pasakoti, ji tai ir pati žino.

– Tėve, Dieve tu mano, tu kalbi, lyg netikėtum, kad žmogui galima ką nors pasakyti, kiekvienas žmogus kam nors tiki. Kiekvienas šmogus paveikiamas žodžiu, jeigu jis nors truputį abejoja.

Mane taip visa siutino, kad aš vos galėjau laikytis. Man norėjosi važiuoti, pasakyti jai, kad ji yra kekšė, ir patarti kuo greičiau išsinešdinti iš namų, per keletą minučių ištrenkti jos skudurus per langą, kaip mačiau filme, pašaukti taksi ir tegu skuba kuo toliau, kad per amžius akyse nematyčiau. — — —

Petras Karuža Vilkaviškio "Žiburio" gimnazijos ateitininkų valdyboje. Iš kairės Juozas Senkus, Petras Karuža, Pijus Ragažinskas, Matas Jurkynas; priekyje ēdi Onutė Česnaitytė (1927 m.).

Poet Petras Karuža with his classmates at the Vilkaviškis Gymnasium.

Kovo 15 d., lygiai prieš 40 metų Kaune mirė (plaučių uždegimu) Petras KARUŽA, jaunas talentingas poetas, pasižymėjęs gabus žurnalistas-publicistas. Jis ką tik buvo bebaigiąs rengti spaudai savo poezijos rinkinį, vardu "Giesmės apie daiktu ir žmones". Knygą su klasės draugo biografija ir Bern. Brazdžionio paginos žodžiu tais pat metais išleido "Sakalas".

Gimęs jis buvo š. Anglijoj (1906), kur tėvai buvo nuvykę ieškoti geresnio gyvenimo. 1912 m. P. K. kartu su tėvais parvyko į Lietuvą, 1928 m. baigė Vilkaviškio gimnaziją ir įstojo į unversitetą studijuoti literatūros ir kitų mokslų. Nuo 1929 m. buvo pakviestas į "Ryto" redakciją redaguoti literatūrinę dienraščio atkarpą. Čia jis iškėlė ne vieną to meto kylantį literatūros talentą, pasireiškė kaip gilus visuomeninio bei politinio pulso stebėtojas bei vertintojas, rašė daug apžvalgų, vedamųjų, užsienio politikos anotacijų, literatūros recenzijų, bendradarbiaudamas daugelyje to meto žymiųjų žurnalų (Židinys, N. Romuva, Ateitis ir kt.).

Eilėraščius K. pradėjo rašyti dar gimnazijoje, o studijuodamas tuometiniame Parnase kilo kaip modernus katalikiškos minties poetas, nuo romantikis pasukęs į gyvenimo realybę. Jis nevengė aštresnių visuomeninių motyvų, tačiau laikė, kad poezija pirmiausia yra grožio kūryba, ir jai nedera niekam kitam tarnauti (Žiūr. žemiau spausdinamą jo str.). Jo kūrybinis žodis —lyrinis, bet neretai su satyros atspalviu, tvirtas formos atžvilgiu, aktualus motyvais, šaižus nuotaika ir kritišku žvilgsniu, modernus tonu, vietomis elegiškas, su mirties nuojauta. Ne vienas jo dalykas įdomus ir po 40 metų kaip ano laiko liudininkas, kiti gi turi išliekančios meninės vertės.

Knyga "G. apie daiktus ir žmones" apima geriausią jo kūrybą, bet ne visą; nemažai dalykų nebespėta surinkti, sužymėta tik bibliografijoj, o yra ir į sąrašą nepatekusių raštų. Poeto Petro brolis Kazys Karuža (gyvenąs Los Angeles mieste) yra pasiryęs išleisti memorialinį leidinį, kur įeitų visa P. K. poetinė kūryba ir kiti jo literatūriniai bei visuomeninėm temom raštai ir taip pat rašiniai apie P. Karužą, kuriuos Kazys surinko per daugelį metų, padedamas poeto draugų ir gerbėjų. (B.)

AR POEZIJA ATGYVENO SAVO AMŽIŲ? / P. Karuža

Jeigu šiandien pas mus plačiai kalbama apie grožinės literatūros krizį, tai dažniausiai turima galvoj poezija. Į poetus žiūrima su kažkokiu paslėptu nepasitikėjimu, jų veikalai neranda leidėjų, o taip pat ir skaitytojų. Net mūsų kritikai ir patys poezijos meno kūrėjai eilėraščius vertina kaip jaunų dienų užsidegimo produktą. Gali būt, dėl to ir daugelis rašytojų, pradžioj užsirekomendavę visuomenei kaip lyrikai toliau pabėga iš poezijos fronto ir imasi prozos žanro. Mat, apysaka, romanas duodą daugiau progos autoriaus talentui pasireikšti ir, kas svarbiausia, žmonių mėgiami. Kai kas sako, jog toji literatūros rūšis esanti ir pelningesnė, nors Lietuvoj iš honorarų už raštus gyventi dar negalima. Vienu žodžiu, visų ir visur šaukiama: duokite mums beletristikos, duokite romanų. O poezija tapo, nelyginant, kokiu visų ujamu šuneliu ir net pašaipos objektu.

Kodėl taip atsitiko? Kas duoda pamato piktoms kalboms ir šaipymuisi? Argi iš tikrųjų lyrika, tas subtiliausias ir jautriausias žodinio meno žanras, baigia kratyt kojas, o jo vietą užima romanas? Poeziją ir jos atstovus įžuliausiai puola visi: tiek kritikai, tiek vsuomenė. Poezijai priskiriama visos literatūros nuodėmės, ir poetai norima paversti kažkokiais atpirkimo ožiais.

Žinoma, pamato apkaltinti mūsų lyriką ir jos puoselėtojus pirmiau-

PETRAS KARUŽA

IŠ MANO SIMBOLIKOS

Gana man!
Užteks jau tos meilės vylingo romano,
Kaip žūstančiam kaliniui pančių.
Ne mano jaunystė, ne mano —
Man liko tik varstyt kaip elgetai juodą ražančių.

Paklydęs,
Nelyginant skęstantis laivas audros sūkuriuose
Vis grimzdamas dugnan iš lėto.
Kaip žiedas vandens kaitroje išgaruosiu,
Iškilsiu padangėn raketa.

O žemei —
Paliks jai klajūno niūrus atminimas
Apsvaigusios laimės dienų išgyventų.
Tegu iš jų naujas gyvenimas imas
Ir viskas, kas buvo — tebūna kaip šventa.

JŪRA

Žydinti jūra!
Pasveikinti tavęs skubėjau iš tolo
Ir atnešiau rožių vainiką nupintą.
Kad žalsvosios bangos, kaip tyra krikštolas,
Ir kūną ir sielą balzamu gaivintų.

Jūra įbingus.
Žalčiais ir gyvatėmis eina lenktynių
Ir putų vainikais padengia paviršių.
Aš, puolęs į glėbį meilužės laukinės,
Aistrose paskęsiu, save užsimiršiu.

Gelmių gintarai auksuoti
Bučiuoja man veidą, krūtinę,
O garbanas puošia lelijos ir mirtos.
Kai vakaro saulė sudegs paskutinė —
Galėsiu aš jūrą mylėti ir mirti.

APIE DAIKTUS IR ŽMONES, I.

Metropoly ten ponai apie krizį
Susėdę pakalba, atminę balių vakarykštį.
O kaime kiekvienam pastato kryžių
Atėjęs antstolis kaip Dievo rykštė.

Dar vakar nušlavė savanorį Klaipėdos,
Šiandie kaimynas karvę palydėjo.
Ir klykė moterys — gyvenimą suėdė,
Paleido ubagais, paleido vėjais.

Kai ten Kaune kokia nors Niemčinova
Padaro trisdešimt ir vieną piruetą —
Naujakuriui parduoda paskutinę lovą
Ir išmeta kaip daiktą sudėvėtą.

Vilkaviškio "Žiburio" ginmazijos vyresniųjų klasių ateitininkai 1927 m. Rašydami pavardes, paminėsime ir jų gyvenime įsigytas profesijas, titulus.

I eilėj iš kairės: Vladas — Literskis prof. dr. chemikas, Šulinskas — dr., Jonas Kriščiūnas – inž., Juozas Juška, Matulaitis — girininkas, Kazys Mic. kevičius — monopolio raštinės valdin.,; II eilėj: Vladas Kulbokas — lituanistas, Ogolikas — gelžk. budėtojas, Antanas Šulinskas — veter. gyd., Vincas Kizlaitis — kautininkas, Vincas Kozica, Antanas Vaičiulaitis — rašytojas, Aleksandras Arminas (poetas V. Ališas), Petras Karuža, pietas, redaktorius, Juozas Senkus — kalbininkas, miręs 1968 m. Lietuvoje, Antanas Kolyta — istorikas; III eilėj: Jonas Kaminskas, miręs 1928 m., Juozas Klimas — viršila, Matas Jurkynas, lituanistas, Poeto P. Karužos pomirtinės knygos red., miręs, Antanas Iešmantas — kunigas, Pijus Ragažinskas — prelatas, Petras Pečkys — gelž. st. virš., Kregždys, Liudas Tamošaitis— leitenantas.

P. Karuža and his fellow schoolmates members of the Catholic Assn. "Ateitis" in Vilkaviškis.

sia davė kai kurių nesubrendusių autorių bandymai. Juk visą paskutinį laiką kas tiktai nenorėjo, nerašė ir nespausdino eilėraščių rinkinių. Lyrika savo leidinių skaičiumi (deja, ne menišku svoriu) žymiai viršijo visus kitus originalius raštus. Patentuotiems kritikams viską iš eilės bepeikiant, skaitančioj visuomenėj susidarė nuomonė, kad visa naujoji lyrika esąs vien tik šlamštas, kad poetai nieko stipresnio nepajėgia mums duoti. O jeigu atsirasdavo vienas kitas teigiamas atsiliepimas, taip, kaip tyčia, tiktai apie tuos autorius, kurie arba pasižymėdavo savo ekstravagantiškumu, arba būdavo žemiau kritikos. Tai buvo tikras meškos patarnavimas! Visuomenė a priori buvo nustatyta prieš autorių dar jam negimus.

Vieni ponai kritikai šaukė, kad poezija nutolusi nuo žmonių dvasios ir gyvųjų tautos interesų, kiti, priešingai, liepė spjauti į minią ir kurti vien tiktai literatūrai. Plėšiama į dvi puses mūsų poezija galų gale išsigimė į K. Alijošiaus dainuškas ir akrobatiškąjį futūrizmą. Atsirado ir tokių, kurie literatūros pagalba sumanė Lietuvoje paruošti socialinę revoliuciją! Pamačius prie kokio absurdo prieita, pradėta vėl rimčiau galvoti. Tačiau ar tie patys ponai kritikai nematė, kad jau nubluko naivus "romantizmas", kad kad taip pat Lietuvos klimatui netinka importuotos futūrizmo prekės, kas ypač pakenkė poezijos autoritetui?

Poezijos menas niekuomet negali tarnauti agitacijai ar mokyti bekonų auginimo. Kas nori poeziją išnaudoti kokiam nors agitaciniam tikslui, tas bjauriai ją eksploatuoja,— tuomet poezija virsta proklamacine makulatūra. Ir atvirkščiai — poezija negali būti pati sau tikslas, nes ne nosis tabokinei, o tabokinė nosiai. Poezija pirmiausia turi tarnauti grožiui. Būdama meniška ir žmogiška ji žadina kilnesnius individo jausmus, vilioja ir svaigina. Jinai nuteikia žmogų tikrajai savo vertei pajusti. Nes poezija tai pats žmogus ir viskas aplink jį. Jokiam romane ir jokioj dramoj taip nepajausi savęs, kaip muzikališkai vibruojančios lyrikos tonuose. Ir nors labiausiai lyriški būtų beletristikos kūriniai (tai paskutiniu laiku ypač pastebima), jie niekuomet neatstos grynosios lyrikos, kuri paliečia pačius giliausius žmogaus sielos pasaulius.

Ir vis dėlto dar kartą klausiame: dėl ko poezija neskaitoma? Ar mūsu laikų gyvenimas pasidarė toks prozaiškas? Priešingai, dabar poezija sutinkama visur: radio, kinai, gatvių reklaminė muzika, parodos, ekskursijos, kiekvienam žingsny egzaltuoja žmogų. Jis turi šimtus progų ir tai greičiausiu laiku patenkinti savo estetinius jausmus. Daugeliui nėra laiko užsiimti varginančiu poezijos skaitymu, kada jam poezija pati lenda į akis, į ausis, kada jis po visų dienos darbų vakarą praleidžia teatre, muzikališkam teatre ar šokių salėje. Juk nepaslaptis, kad jau dėl to ir ilgi romanai išeina iš mados, ne tik tikrai atgyvenusios savo amžių poemos; nemaža skaitytojų jau pasitenkina tik dienraščių atkarpomis.

Bet visa tai dar nesako, kad ir lyrika būtų atgyvenusi savo amžių. Yra tam tikra skaitytojų rūšis, kuri už jokius pinigus neišsižadės knyginės poezijos ir bendrai literatūros. Tai vadinamieji knygų kankiniai. O jų, pasrodo, esama nemaža. Pavyzdžiui, net tokioj industrializuotoj technikos šaly, kaip Šiaurės Amerika, yra, palyginti, didelis būrys poezijos mėgėjų ir aukšto laipsnio kūrėjų.

Lyrikos kūrinių pasisekimą Vak. Europoj galima pailiustruoti, kad ir šiais paskutinių laikų daviniais. Prancūzijoj įžymaus poeto Paul Valery, viena knyga per 3 mėnesius susilaukė 14 leidimų; moteries poetės Comtesse de Noailles kai kurios knygos siekia 30 leidimų. Nuoširdaus katalikų rašytojo lyriko Francis Jammes knygos "De l'Angelos de l'Aube a l'Angelus du Soir" išėjo 23 leidimai, maždaug, po vieną leidimą per metus. Paul Verlaine "Choix de Poesies" pasiekė 154.000 egzempliorių; Baudelaire "Les fleurs du mal" — kelių šimtų tūkstančių. Arba vėl, sakysim, vokiečių poeto Rainer Maria Rilkės eilėraščių rinkinys "Stundenbuch" išparduota 75.000 egzempliorių, "Das Buch der Bilder" 34.000. Hugo von Hofmanstahl'io "Die Gedichte und kleine Dramen" 53.000 egzempliorių. Taip pat gausingai skaitomi belgų Verhaerne, amerikiečių Withman, italų Adda Negri, rusų Balmontas, Majakovskis ir kiti. Negalime perdaug skųstis ir mūsiškių Maironio, Putino ir Balio Sruogos pasisekimu. Juk Maironio "Pavasario Balsai" susilaukė net šešto leidimo! Nereikia abejoti, kad ir jaunųjų dainių rinkinių visuomenė vis dėlto šiek tiek išperka.

Kiekvienas atydžiai stebįs mūsų žodžio kūrybos pažangą turės pripažinti, kad paskutiniu laiku vis dėlto poezijoj jaučiama didelio pasisavinto nihilizmo dvasia pradeda blankti prieš naujos gadynės idealizmo šviesą. Ir nors dar pasitaiko

Nukelta į 13 psl.

Vilkaviškio "Žiburio" gimnazijos VII kl. abiturientai 1928 metais.

I eil. sėdi iš kairės — Borkytė, Matusevičaitė, Marytė Vasiliauskaitė;

II eil. — Vincas Počas, Totoriūtė, Marytė Žemantauskaitė, Eidukevičaitė, Jonas Kaminskas, Šteinys;

III eil. — Juozas Verbyla, Matulaitis, Gerulevičius, Almonaitis, Kolyta, Petras Karuža ir Juozas Senkus.

P. Karuža and his schoolmates at graduation time in Vilkaviškis, 1928.

M. Makrickas

LIETUVIŠKO SKILVIO AIMANOS

Pultinevičius užmigo su viena akimi priglausta prie pagalvio. Pumpuruotą balandžio naktį pas kapines tedrumstė netolimo greitkelio ūžesys. Priartėjus vidunakčiui, nepridengtoji Pultinevičiaus ausis ėmė pagauti dar ir kažkokius kitokius garsus, pradžioje pas tvorą, paskui čia pat kiemelyje. Jis pašoko paskubomis iš lovos (tokie dabartės laikai) ir pasilenkė prie žemos miegamojo langinės. Gatvėje priešais namus stovėjo automobilis su neišjungtu varikliu ir uždegtomis šviesomis, o mėnesienos iškreiduotame kieme rankomis mostagavo du šešėliai, kurių vienas, žemas ir storas, rodėsi dedąs pastangas pasiekti priemenios duris, tačiau antrasis, plonesnis ir aukštesnis, jam vis pastodavo kelią. Net čia viduje buvo girdėti duslus storojo alsavimas.

— Aš tau sakau: traukis, o ne, tai... — ūmai prašneko storasis, gražiai lietuviškai, net su aiškiai pastebimu suvalkietišku ištarimu, ir tai Pultinevičių iš karto nuramino. Jis basas nutapnojo priemenėn atidaryti.

Vos Pultinevičiaus pižama subaltavo tamsiame prieangyje, kaip pirmasis šešėlis, su tokiam svoriui stebinančiu vikrumu, prasmuko pro pat savo persekiotojo rankas ir pakibo ant Pultinevičiaus šilto, tik iš lovos, kaklo.

— Gelbėkit mane, kaimyn!

—Na, na, — ištarė Pultinevičius, ne tai iš nustebimo, ne tai subarti tą aukštesnįjį ir plonesnįjį niekdarį, kuris tuo tarpu ramiai prisiartino, išsiėmė cigaretę ir užsirūkė. Tik dabar, žiebtuvėlio liepsnai akimirką sustabdžius viską iškreipiančios mėnesienos sriuvenimą, Pultinevičius galiausiai pažino juodu abu — ne kas kitas, kaip Brokai, tėvas ir sūnus.

— O, ponas viršaitis. Prašom į vidų, prašom. Ir jūs, ponas inžinieriau, — pakvietė jis nešališkai abudu Broku, jau perdaug nė nesistebėdamas.

Svečiai susėdo virtuvėje prie šviesos, buvęs Lankupėnų viršaitis vis dar sunkiai alsuodamas, raudonas, išprakaitavęs iš susijaudinimo, gi jo sūnus net kiek pablyškęs, taip pat, matyt, iš susijaudinimo.

—Tai kas pasidarė, Brokevyčia, kad judu šičia dabartės taip vidury naktų?

— Nugi, jisai su pačia mane ketina badu marintie! Sako, perdaug suėdu, šitiek pinigo atsieina:

— Neiškraipykit žodžių, tėte. Jūs visai nesate objektyvus.

— Nuo šiandien man maistas atsvertas ir padalintas porcijukėm, kaip kalėjime. Arba DP stovykloje. Ne kada nori, ir kiek nori, ir ko nori, o pagal laikrodį ir svarstykles, šlamšto.

— Taip nurodė daktaras. Nei aš, nei mano žmona čia nieko nedėti.

— Amerikos daktarai tiek tik ir žiūri, kad žmogų apiplėšt ir paskui užkast, — tarė Pultinevičius, dar gerai nesuvokdamas, kame šio naktinio įvykio esmė.

— Teisybė, — sutiko ir inžinierius. — Bet, manau, sutiksite ir pats, kad nejaunam žmogui, kaip mūsų tėtis, ir dar turinčiam aukštą kraujo spaudimą, nėra sveika būti nutukusiam. Reikia suliesėti.

— Kodėl? — nustebo Pultinevičius. — Jeigu storas ir raudonas, tai jisai sveikas, jam gerai, o jeigu plonas, pabalęs, tai negerai. Ligoniai prieš mirtį plonėja, o jeigu sveiksta, tai eina storyn.

Senis Brokas net sušniokštė iš pasitenkinimo, radęs tokį užtarėją.

— Ir, teisybę sakant, Pultinevyčia, tai aš visai nė nestoras...

— Tikrai, —kreipėsi pastarasis į inžinierių, — pažiūrėkite patys: jūs tėtis visai nėr nė perstoras...

Inžinierius Brokas patraukė pečiais ir nusižiovavo.

— Vienaip ar kitaip, prieš daktarą aš bejėgis.

— Tu, žinotum, Pultinevyčia, kas toks tenaitės tas jų daktaras... — pirmą kartą šįvakar nusišypsojo Brokas.

— Nugi kas?

— O Raulukas.

— Raulienės?

— Raulienės.

Abudu pasileido juokais. Nesijuokė tik inžinierius.

— Kodėl, jis labai geras daktaras, ir baigęs labai gerą mokyklą.

— Tokia jau tau tenaitės ir mokykla toji, naja, kaip anas sakė, cha cha cha... — nusibraukė ašarą Brokas. — Klausyk, Pultinevyčia, aš pas tave su reikalu.

Inžinierius pakilo.

— Tėte, nors nedarykit mums gėdos. Žmonės pradės šnekėti, kad išvarėm.

— Tegu šneka,— numojo ranka Brokas. — Jų darbas, tegu sau šneka. Tam ir žmonės, kad šnekėtų. Jeigu norės šnekėt, tai burnos neužimsi. O mudu štai, ką: sakykit, dėde, ar negalėčiau čia pas jus apsigyventi?

— —Kodėl ne, ponas viršaiti, — atsakė Pultinevičius lėtai, apsigalvodamas. — Viens žmogus visam name, kodėl, vietos užtektų keliem lygiai... — jis žvilgtelėjo į inžinierių, kuris nežymiai kilstelėjo kairįjį antakį. — Priimu su dideliu noru, ponas viršaiti. O kada atsikraustote? Reiktų nors pašvarintie...

— Aš jau atsikraustęs, Pultinevyčia, labai ačiū už tokią gerą širdį. Visada žinojau, kad jūs žmogus labai tinkamas. Eik, Jonai, atnešk lagaminą.

Šitaip Pultinevičius įsigijo įnamį.

Rytą šeimininkas,būdavo, išeis darban, o Brokas, pensininkas, iššluos aslą, pavaikščios kieme, darželyje, paskui išsineša kėdę verandžiukėn, sėdi, žiovauja, laukia laiškanešio su laikraščiais, paskui pareinant Pultinevičiaus. Tarpais užsnūsta, bet dėlto ilgai abu pavakaruoja šnekėdami apie pažįstamas vietas, senus atsitikimus ir apleistus savo namus.

Tik su mityba, tai jau buvo šiek tiek lyg ir kebliau.

Brokas ėmė liesėti.

Pasišovęs maitintis savo paties išmone, be priežiūros, jis sekantį rytą išėjo pas Tintorių apsipirkti. Parsinešė po viena pažastim didelį kepalą juodos kaimiškos duonos, po kita — skardinę olandiškių silkių. Jo akys spindėjo džiaugsmu, o pilvas kurksėjo iš ilgesio: marti, esą, neleisdavusi šio tautinio gavėniško skanėsto nė pro duris! Taip jis ir pravalgė visą savaitę to kepalo ir iš tos skardinės. Antrą savaitę Tintoriaus krautuvėn užvežė ir paliko bačkelę raugintų lenkiškų kopūstų su spalgenomis, kurią Brokas keliais parsinešimais taip pat ištuštino beveik pats vienas. Per šias dvi savaiti jisai, sprendžiant iš akies, neteko apie penkiolikos svarų. Rauginti kopūstai pusryčiams, pietums ir vakarienei pribaigia apetitą neblogiau už vaistus. Trečią savaitę pas Tintorių pasirodė lietuviški sūriai, žinomi iš senovės, kaip puikūs diržo liuosintojai; per ją Brokas atsisveikino vėl su kokiais septyniais ar aštuoniais svarais. Net kelnės ėmė kaboti užpakalyje. Pultinevičius viską stebėjo, dėjosi galvon, ir trečią šeštadienį vakare prašneko į Broką, jau vildamasis, kad pastarajam bus pakakę eksperimento ir kad jis bus sukalbamesnis namo grįžimo klausimu.

— Jūs, Brokevyčia, čionaitės pas mane plonėjate neblogiau, kaip nuo daktarų. Kad tik ligą sau kokią neįsivarytumėte į vidurius...

— Naja, — tarė Brokas. — Bet nežinau, nuo ko.

— O užtai, kad nevirtą valgot. Viduriam rei viralo. Net veršiai be buizos neužauga.

Taip širdingai kalbėdamas, jis, vargšas, visai nenujautė pasėkmių.

— Gerai, tai tada jūs išvirkit ir man, Pultinevyčia. Kaip verdatės sau, tai daugiau įpilkit į puodą, kad būt abiem, o aš atlyginsiu.

Šie žodžiai paveikė šeimininką, kaip kirviu kakton, tačiau jis vis dėlto nepasidavė.

—Virkitės pats, Brokevyčia, yra krosnis, yra indai, laiko turit, šeimininkaukit, kaip tinkamas.

— Tai kad aš visai nemoku.

— Bėda išmokins. Taip, kaip mane išmokė.

— Na, gerai, bet jūs jau mokat, tai kodėl mokytis ir man?

Niekas nebūtų galėjęs atsispirti šitokiai logikai. Vadinas, nuo šiol Pultinevičius, grįžęs pailsęs iš darbo, dar turės virėjauti. Vasarą per karščius, būdavo, vakare net nė

krosnies nekuria, užkanda šalto. Dabar jau taip nebus, išalkusio per dieną neatsiprašys.

Tačiau, antrą vertus, Pultinevičius perdaug nė nenusiminė – savo gyvenime buvo buvęs dar ne tokiose bėdose, kelis kartus matė viską apversta aukštyn kojomis ir žinojo, kad istorija niekad nesnaudžia. Nesnaudė ji ir šį kartą. Kaip paprastai, jos įsikišimas prasidėjo kruvinu būdu – skerstuvėmis. Tą patį vakarą Tintorius mirktelėjo jam iš už prekystalio:

– Biskį ateikit šičia.

Užpakalinėje kamaraitėje kabėjo kruvinas žiurstas, stovėjo ant ožių lenktinis stalas, grindys buvo išbarstytos piūvenomis. Tintorius nusispiovė ir pamojavo peiliu.

– Iš kur norėsit?

– A tai jūs savo dabartės, Tintoriau?

– Savo. Tingėjau ilgiau šert. Ir vėlai parvažiuoju, kvykia. Kaip jums, tai nuleisiu.

Pagunda buvo didelė, tačiau Pultinevičius neturėjo didesnio šaldytuvo, o taip pat žinojo iš patyrimo, kad su skerstuvėmis, ypač jauna paršiena, reikia labai atsargiai. Tik po truputį. Su duona. Kiek perviršijus, atsiliepia žaibo greitumu. Tačiau jis atsiminė, kad nuo šiol visko reikia dvigubai.

– Klausyk, Tintoriau, – atsakė Pultinevičius. – Sakysim, antšonės.

– Papilvės?

– Biskį... Galvos.

– Gerai.

– Dešra rūkyta?

Jis pauostė.

– Imkit šitą vainikėlį, tegu bus jum taip– vis pas mane perkat.

– Tai ačiū, Tintoriau.

Suvyniojus, buvo kas nešti. Kad ir kaip Pultinevičius namie graudeno savo įnamį, kad ir kaip jam priminėjo atsitikimus, kurie, deja, yra atsitikę kiekvienam iš mūsų ankstyvoje vaikystėje, kai skerstuvių liepsnas ir susijaudinimą vakare palydi puota, Brokas, vos užuodęs skerstuves, tiesiai, galima pasakyti, atsisveikino su protu: viską tuojaus į puodą, nelaukti nė rytdienos, ir viską, viską iš karto, ir virti, virti, virti!

Tolimesnius įvykius nėra ko nė aprašinėti. Pultinevičius, pats tvardęsis nuo pradžios iki pabaigai, negalėjo užmigti visą naktį, Brokui kas kelios minutės bėgant per jo miegamąjį išvietėn. "Atsisėstų ir sėdėtų, jeigu jau taip," pagalvojo šis su apmaudu. "Dabar laksto, tik mane budina..." Ryto metą jo įnamis atrodė, lyg ant jo jau būtų atlikęs paruošiamuosius darbus laidotuvių direktorius. Ūpo buvo nemalonaus, kerštingo.

– Tintorius man tyčia taip užtaisė, žinojo, kad aš pas tave.

– Bet kodėl? – išsižiojo iš nustebimo Pultinevičius.

– Lig tu nežinai, kad jis buvo voldemarininkas?

– Žinau, kur nežinojęs...

– Ir žinai, kaip jisai čia Amerikoj atsirado?

– Žinau ir tai, – nenoriai atsakė Pultinevičius.

– Ir dar tau dabar neaišku? – išvertė akis Brokas. Jis buvo toks piktas, kad Pultinevičiui, geram pažįstamam ir vedusiam žmogui, tiesiog sakė "tu". – Jis girdėjęs, kad aš Lietuvoj buvau viršaitis, vadinas, valdžios tarnautojas, kitaip sakant, jo nuomone, Smetonos šalininkas!

Pultinevičius ėmė juoktis.

– Netikėk. Netikėk. Nieks neverčia, čia ne Rusija. Bet pas jį, žiūrėk, kad daugiau nepirktum! Aš dar noriu gyventi...

– Na, gerai, bet tai kur tada pirkt?

– Kur? O pas italus.

Čia jau ir Pultinevičius, priblokštas tokių beprotiškų žodžių, pradėjo nesitverdamas sakyti jam "tu".

– Tau, matyt, persimetė iš pilvo galvon!

– Visai ne, – ūmai nusijuokė Brokas, pats nemažiau paveiktas tokios pašėlusios minties.

– Ir žinot, ką? – tęsė jau mandagiai ir švelniau. – Parneškit šiandie vakarienei tą jų blyną.

– Kokį jų blyną?

– Tą didelį, kur smirda.

– Kad jų visi valgiai smirda. Jeigu vasarą, kai durys atdaros, eini pro krautuvę, tai reikia pasilaikyti sienos. Aš nežinau, koks tas jų didelis blynas.

– Žinot, žinot, – nusijuokė Brokas. – Tik tyčia mane erzinat, juokus krečiat... Man, senam žmogui, gėda tą žodį ištart, kaip jie vadina. Labai negražus...

– O, o!... – ūmai susivokė Pultinevičius, taip pat nejučiomis šyptelėdamas. – Tai dabar jau žinau. Bet ar jūs iš tikrųjų tokį valgytumėt?

– Kodėl ne, aš valgęs nesykį, marti parveždavo iš miesto. Tik reik nosį užsiimt, kai valgai, skonis visai pusėtinas. Ir prašykit, kad duotų, kur su grybais. Aš, va, tuojau pinigus...

– Net nežinau, kaip angliškai grybai.

– Nežinau nė aš. Pasiimkit skėtį, išskėtęs parodykit, tai supras.

Kokia buvo gėda Pultinevičiui, doram žmogui, ne kokiam nepraustburniui, eiti pas tuos svetimtaučius ir sakyti negražų žodį visiems girdint, prie pilnos krautuvės. Taikėsi nors prieiti prie vyriško, tačiau tas buvo užimtas, kalbėjo itališkai telefonu. Prie Pultinevičiaus prisiartino ir jį užkalbino jauna pardavėja moteris. Šis vos nenumirė iš gėdos, tačiau sutvarkė, nupirko, užmokėjo tris dolerius. Ir su grybais. Pakeliui buvo stapterėjęs pas Tintorių pasiteirauti, kaip grybai vadinasi angliškai.

Nešdamasis namo po pažastaimi didelį, dvokiantį, plokščią kartoną, Pultinevičius dar nenujautė, kad parneša sau išsilaisvinimą. Kitaip sakant, sau ramybę, Brokų giminei taiką, o Tintoriui seną, pastovų klijentą.

Pabaiga buvo panaši į pradžią.

Nors dar tik baigėsi gegužė, pavasaris buvo ankstyvas, ir dieną pasidarė karšta, kaip pečiuje. Pultinevičius, išvargęs darbe, prisilakstęs su tais Broko pirkiniais, nuėjo anksti gulti, atsisakydamas įprasto vakarojimo. Užmigdamas jis dar girdėjo, kaip įnamis virtuvėje braižė peiliu kartoną, piaustydamas itališkąjį blyną. Pultinevičius apsivertė ant priešingo šono ir priglaudė ausį prie pagalvio. Buvo jau netoli rytas, kai jo laisvoji ausis ėmė pagauti neįprastus garsus, šį kartą visai arti, už sienos virtuvėj, savo skambėjimu primenančius kaulą graužiančio šuns urzgimą.

– Jau su Broku kas negerai... – dingtelėjo jam galvon.

Pultinevičius atbėgo į virtuvę ir pamatė vaizdą, kokio dar neregėjęs visą savo gyvenimą. Degė šviesa, ir Brokas su pižama sėdėjo užstalėje, susidėjęs rankas ant pilvo, ar šį jomis susiėmęs, ir, palenkta galva, graužė dantimis stalo kampą, visą laiką niurnėdamas,, lyg iš baimės, kad jam kas neatimtų.

–Kas jum, ponas viršaiti? Ar nuo to blyno?

Įnamis net nepakėlė galvos, tik jo niurnesys pasidarė garsesnis, jau panašus į dejavimą, ar skundą. Pultinevičius suprato, kad čia nejuokai.

–– Klausykit, Brokevyčia, – tarė jis truputį virpančiu balsu, glostydamas viršaičio petį. – Jūs tik nebijokite, čia niekis, praeis, bet jūs dabar turėsit biskutį pabūt vienas, iki aš sugrįšiu...

– O kur tu eisi? – nelauktai prašneko ligonis, išspiaudamas medžio atčaižą.

– Aš netoli... Čia ties mokykla naktį vaikšto policininkas, tai aš paprašysiu, kad patelefonuotų į ligoninę ir atsiųstų greitąją pagalbą.

Šitie žodžiai iš karto pastatė ligonį ant kojų. Užmiršęs stalą, jis išsitiesė visu ūgiu.

– Į ligoninę, tai jau ne! Šito tai ne. Ne.

– Jūs norit numirt čia pas mane virtuvėj?

Brokas užsimerkė ir valandžiukę kovojo su savimi.

– Eik pasakyt sūnui, kad atvažiuotų pasiimt...

– Gerai, – Pultinevičius vos neuždainavo iš palengvėjimo. – Aš tuoj sugrįšiu, o jūs tuo tarpu apsirenkite, jeigu pajėgsit.

Nors sūnus gyveno netoliese, tačiau kol jį pribudino, kol šis apsirengė, kol ištraukė iš garažo automobilį, praėjo beveik valanda. Pultinevičius ėmė nerimauti, tačiau kai automobilis sustojo Kapų gatvėje, Brokas jau laukė pas vartelius, apsirėdęs, su lagaminu rankoje. Skausmai atrodė išsisklaidę, ir jis visai žvitrus, nors kalbėjo dar silpnokai.

– Ačiū jum, Pultinevyčia, už visą gerą. Nors prisišnekėdavom vakarais...

– Tai užeikit ir vėl, kai tik turėsit laisvo laiko.

– Ir ateinantį šeštadienį klube išgersim.

– Šitą taip pat bus galima padarytie.

– Ir dar pasimatysim Lietuvoj.

– Naja, Dievas duos, dar susitiksim Lankupėnuose...

KNYGOS IR AUTORIAI

NEDERLANDŲ POEZIJA

Neseniai knygų rinkoje pasirodė neįprastas mūsuose leidinys: Nederlandų XX amž. poezijos antologija, kurią sudarė (ir visų poetų kūrybą išvertė Zenta Tenisonaitė, gyvenanti Antwerpene). Apie 200 puslapių rinktinėje telpa daugiau negu 70ties poetų kūrybos vertimai. Iki šiolei apie Nederlandų literatūrą maža ką težinojome, be vieno kito poezijos dalyko periodikoje (berods, A. Vaičiulaitis yra išvertęs G. Gezellę) ir prozos — F. Timmeramanno (V. Kazoko vertimas, greičiausia iš vokiečių kalbos). Z. Tenisonaitė, Gyvendama Belgijoje, yra gerai išmokusi nederlandų kalbą ir dėlto jos vertimai nekelia jokių autentiškumo abejonių. Pati būdama poetė, ji davė vertimams puikią poetinę formą, nenutoldama nuo originalų ir suteikdama lietuviui skaitytojui vaizdžią ir gausią nederlandų modernosios poezijos panoramą. Susipažinus su šiuo leidiniu, gal lengviau mūsų skaitytojui bus suprasti ir naujoji lietuvių poezija, kuri, kaip pastebėsime, atitikdama laiko dvasią ir stilių, tam tikromis paralelėmis bei taškais susiliečia su šių dienų kitų kraštų jaunąja poezija.

Zenta Tenisonaitė atliko ne tik didelį misinį darbą, įvesdindama į nederlandų literatūrą mūsų poeziją (atsimename prieš porą metų jos sudarytą, išverstą ir Belgijoje išleistą lietuvių poezijos antologiją), bet ir supažindindama mus su nederlandų talentngų poetų būriu.

Žemiau spausdiname Joe De Ceulaer antologijai prašytą išsamią įžangą, duodančią ryškų nederlandų moderniosios poezijos vaizdą.

Siena tarp Olandijos ir Belgijos valstybių nėra nei kalbos nei kultūros siena. Riba tarp nederlandiškos ir prancūziškos kalbos eina skersai per Belgiją ir į šiaurę nuo tos sienos rašoma ir kalbama taip pat kaip Olandijoje. Nederlandiška poezija apima eilėraščius, parašytus ir Olandijos ir Belgijos piliečių. Pasekoje šitos dabartinės valstybinės sienos vadinama "Noord-Nederland" arba sutrumpinus Noorden (Šiaurė) yra Olandija, o "Zuid- Nederland", trumpiau Zuiden (Pietūs) laikoma šiaurine Belgijos dalis, kurios gyventojai save vadina flamais.

"Pajūrio žemųjų kraštų" (Lage landen bij de zee) istorija yra taip sudėtinga, kad kitataučiai dažnai joja paklysta. Tai gerai suprantama, kada žinoma, jog dalis buvusios Brabant'o kunigaikštystės yra Olandijoje ir vadinasi Noord-Brabant, bet guli pietinėje krašto dalyje. Tuo tarpu antroji kunigaikštystės dalis dabartinėje Belgijoje sudaro Antwerpeno provinciją ir belgišką Brabantą, kurio pietinės dalies gyventojai jau kalba prancūziškai. Taip pat yra olandiškas ir belgiškas Limburg, Zeeuws-Vlaanderen Olandijoje ir Frans-Vlaanderen Prancūzijoje. Rytų ir vakarų Vlaanderen randasi Belgijoj, viduramžiuos Vlaanderen buvo kunigaikštystė, dabar yra tik kultūrinė sąvoka.

Viduramžiuose dominavo "Pietūs"; Vlaanderen ir Limburg buvo du dideli kultūriniai centrai. XV-me amžiuje šitas centras iš Vlaanderen persikėlė į Brabantą. To persikėlimo priežastys buvo ekonominė krizė dėl angliškos tekstilės konkurencijos, Brugges uosto užslinkimas smėliu ir Antwerpeno uosto išsiplėtimas. XVI-to amžiaus pabaigoje kultūrinis centras persikėlė į Šiaurę, kada šiaurinės provincijos atsiskyrė nuo pietinių, kurios paliko ispanų valdžioje.

Dauguma intelektualų tais laikais išsikėlė į protestantišką šiaurę, kuri XVII-tame amžiuje turėjo atsparią politinę ir ekonominę galią ir taip davė toną kultūrinėse srityse. Tuo pačiu laiku kilo bendrinė nederlandų kalba, kuri išsivystė iš Holland provincijos tarmės, sumaišyta su stipria įtaka Brabanto dialekto, kuriuo kalbėjo emigrantai iš Pietų.

Tarp 1815 ir 1830 metų Šiaurė ir Pietūs buvo sujungtos ir valdomos Nederlandų karaliaus. Belgiškas sukilimas davė Belgijos valstybei pradžią, kurios pasekėje atsirado dabartinė siena tarp tų dviejų kraštų.

Viduramžių svarbiausia poezijos atstovė yra poetė Hadewijch, kurios dvasios gilūs emociniai pergyvenimai yra išreikšti žodžiais jos mistiškoje "Minnelyrick" poezijoje. Viduramžių dvasia geriausiai yra išsilaikiusi gausiame skaičiuje paprastų liaudies dainų ir baladžių, sukurtų nežinomų dainių.

Renesanso laikais formos grožio ir garso skambesio siekimas perkėlė akcentą nuo turinio ant formos. Svarbiausieji atstovai yra aristokratas P. C. Hooft ir Amsterdamo bohemininkas G. A. Bredero, kurį galima palyginti su menininku Adriaan Brolwer.

Baroko periodo svarbiausia figūra yra Vendel, kuris savo bibliškų dramų eilėse pasiekia lyriko viršūnes; taip pat jis rašė satyrinių eilėraščių.

XIX-to amžiaus pabaigoje iškyla Vakarų-Vlaanderen poetas kunigas Guido Gezelle. Nuo jo pradeda Zenta Tenisonaitė šitą modernios nederlandiškos poezijos rinktinę. Jos atranka atlikta pasiremiant ne tik asmenišku skoniu, bet ir atsižvelgiant į kai kurių eilėraščių 'i'šverčiamumo" apribojimą. Svarbiausias poetas, kurio eilėraščių dėl šito "neišverčiamumo" rinktinėje trūksta, yra impresionistas Karel van de Woestijne.

Bendrai paėmus šita rinktinė duoda gerą apžvalgą apie moderniąją nederlandišką poeziją ir joje esančias atskiras literatūrines sroves.

Čia randami eilėraščiai svarbiausio avangardisto poeto Paul van Ostaijaen, kuris įvedė ekspresionizmą. Jo eksperimentas po II-jo pasaulinio karo buvo tęsiamas poetų, vadinamų "experimentelen" (eksperimentiniai). Svarbiausi tos srities atstovai yra Hugo Claus, Paul Snoek, Lucebert ir Hans Andreus.

Tarp I ir II pasaulinio karo daugiau klasiška "traditionele" poezija iškelia poetus Adriaan Roland Holst, Maurice Gilliams ir Herumeus Buning, kurie vis dar yra sekami poetų Karel Jonckheere, Bertus Aafjas, Anton van Wilderode ir Christine D'Haen. Vitalizmas, kurį atstovauja Hendrik Marsman, randa atgarsį Renė Verbeeck kūryboje.

Pati naujausia nederlandiška poezijos kryptis yra neorealizmas, kuriam čia būdinga peotė Patricia Lasoen.

Greta paminėtųjų, šioje rinktinėje sutinkami eilėraščiai tų poetų, kurie, nors nedaug reprezentuodami tam tikras literatūrines sritis ar kryptis, rašo gerą poeziją, ir tai visada palieka svarbiausia.

Tokiu būdu ši rinktinė stengiasi atskleisti XX-tojo amžiaus temų ir formų įvairumus, kurie nenurimdami ieško naujų išraiškų, norėdami savo turiniui sukurti pavidalą.

José De Ceulaer

AR POEZIJA ATGYVENO...

Atkelta iš 10 psl.

juodų kaip žemė, pilnų liūdesio ir pesimizmo balsų, bet jie, lygiai kaip Baudelaireo "Les fleurs du mal" išpranašavo katalikybės atgimimą Prancūzijoj, mums rodo ateinantį šviesų poezijos renesansą. Nesvarbu, ar ta naujoji poezija bus klasiška, ar romantiška, ar realistiška, svarbu, kad ji bus meniška.

Mūsų jaunieji lyrikai, eidami sveiko individualizmo ir integralizmo keliu ir tuo būdami visai originalūs, tikrai pajėgs atnaujinti poeziją tiek turinio, tiek formos atžvilgiu. Rimto pamato taip galvoti duoda kad ir šie individualūs ir originalūs jauneji lyrikai: Bern. Brazdžionis, Sal. Neris, Miškinis, Aleksandravičius... Tiktai mūsų poezijos kūrėjams dar reikia stipresnių principų, didesnio intelektualinio subrendimo ir mažiau diletantizmo. Jeigu jau čia kas galėtų būti mūsiškiams geru pavyzdžiu, tai tiktai Vak. Europos poetai su savo subtilia kūryba.

Didelis mūsų poezijos progreso tormozas iki šiol buvo menka inteligentijos daugumo dvasios kultūra. Bet ir šios ligos pamažu išsigydoma. Užsimezgus glaudesniems santykiams tarp poetų ir visuomenės, bus daug patarnauta literatūros suklestėjimui. Kritikų šventa pareiga čia veikti ne su negailestingu, viską pjaujančiu, chirurgo peiliu, bet su savosios kūrybos meile, žinoma, išskiriant tikruosius grūdus iš pelų ir kukalių.

(Perspausdinta iš "Naujosios Romuvos", 1931 m. vasario 8 d., Nr. 6, psl. 146.)

POETĖ, KURI "DALIJA ŠVIESĄ PO SAUJĄ"

Iš toli, iš Europos — iš Amstedamo — mus pasiekė nedidelė nauja poezijos knygutė "Pavasaris ir aš". Tai Zentos Tenisonaitės debiutinis eilėraščių rinkinys, kupinas vaivorykštinių gamtos škicų, saulėtų minties ir nuotaikos freskų, švelnių jausmo akvarelių. Pakartojame šiuos autorės naudojamus dailės terminus, nes jie gerai nusako poetės eilių pobūdį.

Rinkinėlis (48 psl.) padalintas į 4 skyrius: Piešiniai, Poetiniai susimąstymai, Keturios dimensijos, Trys giesmės saulei.

Spaudoje autorė reiškiasi tik keletas metų; "L. D." žurnale ji pasirodė 1969 m. su cikliumi "Esu ledinė lėlė", iš kur, berods, niekas nepateko į rinkinį. Rinkinin autorė kruopščiai ir kritiškai atrinko tik paskutiniuosius eilėraščius, kurie, palyginus su ankstesniaisiais, rodo didelę jaunos poetės pažangą tiek formos, tiek turinio atžvilgiu. Žmogus, gamta, Dievas, laikas, mirtis, grožis, gėris, tiesa, melancholija — tai temos, kurios randa gaivią, šviežią, pavasariu persunktą išraišką. Autorė gerokai nutolusi nuo mūsų tradicinės klasikos, kalba trapiais imažinistiniais vaizdais, nebesilaiko populiaraus ketureilio, bet ir nevengia jo ar mažesnių posmų vaizdams bei minčiai padalinti. Nors dar ne visur, bet protarpiais ji parodo puikų žodžio, kaip rašto instrumento, valdymą. Tokios eilutės, kaip

Tylos grąžtas gręžia geleži.
Žiežirbos žydi kaip rožės. (26 p.)

ar ištisas aliteracijomis perpintas "Pavasaris ir aš" teigia neabejotiną poetės talentą:

Paseksiu pasaką, — pavasaris pasakė, —
Ir danguje dainuoja dieviška diena.

Džiugu sutikti naują, "dainuojančių dienų" poetę. (j. b.)

MŪSŲ POEZIJOS LEIDINIAI

Gražina Tulauskaitė

Vakarė banga

Eilėraščiai

Aksominiais viršeliais

128 psl., kaina $2.00

Elena Tumienė

KARALIAI IR ŠVENTIEJI

A. Korsakaitės viršelis ir vinietės

Kaina $2.50

Nerima Narutė

RELIKVIJOS

Lyriniai natiurmortai
Viršelio aplanką piešė P. Jurkus

Kaina $2.00

"Lietuvių Dienos"
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

NAUJI LEIDINIAI

Atsiųsta paminėti

Jonas Juodvalkis, **Mano dienos.** Atsiminimai. 112 psl. Redagavo B. Kviklys. Išleido A. Kairys. Spaudė "Draugo" spaustuvė, 1973. Nedidelio formato brošiūra.

Tai 1969 m. mirusio buv. Lietuvos policijos tarnautojo biografijos bruožai, atsiminimai iš abiejų okupacijų, ir šiaip įvairaus turinio rašinėliai. Kuklus taurus žmogaus jo bičiulių išleistas paminklėlis.

Penktasis Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas Sao Paulo 1973 m. vasario 22 — 25 d. Paruošė PALK Spaudos ir Informacijos komisija.

Programa, sveikinimai, įvairūs rašinėliai iš Lietuvos istorijos, šių dienų įvykiai, žinios iš bendruomenių veiklos. Gausiai iliustruotas, silpnai atspaustas albuminio pobūdžio leidinys.

Lietuvių Jaunimas. Nr. 8-9, 1972. Pasivadinęs "Pasaulio lietuvių jaunimo informacijos laikraščiu." Red. G. Karosas. Ofsetu spaustas, nežurnalistinio pobūdžio biuletenis, gausiai visko prigrūstas.

Br. Budriūno gaidos solo balsui su fortepionu **"Mano Meilė"**, žodžiai D. Mitkienės. Gaunama B. B. K. L. F.: 2620 Griffith Park, Los Angeles, Calif. 90039.

"LIETUVOS UNIVERSITETO" .

"Stora ir vertinga dovana gėdos nepadarys".

Leidėjų ir knygos sumanytojų manymu, knyga ypač tinka ir tėvų šviesuolių amerikonėjantiems vaikams, bendrai akademiniam mūsų jaunimui. Tai visam amžiui išliekanti kilni, prie tikros tėvynės rišanti dovana.

Gaunama už $20 adresu:

Liet. Profesorių Dr-ja,
c/o St. Dirmantas,
6616 So. Washtenaw,
Chicago, Ill. 60629 USA

MARY HAMROCK

PIERCE — HAMROCK

MORTUARY

921 Venice Blvd.

Los Angeles, Calif.

Phone: Richmond 9-6091

Solistė Janina ir muzikas violončelistas Petras Armonai, neseniai atšventę savo vedybinio gyvenimo 40 metų ukaktį.

Musicians Janina and Petras Armonas recently celebrated their 40th wedding anniversary.

Muzikų Armonų šeimos jubiliejus

Buvusio "Dainavos" ansamblio vadovo ir Šv. Kryžiaus bažnyčios vargonininko muz. Petro Armono ir solistės Janinos — Armonų 40 metų vedybų sukaktis buvo atšvęsta spalio mėn. 12 d. Chicagoje.

Janiną Nomeikaitę ir Petrą Armoną sutuokė R. Kat. bažnyčios klebonas kun. J. Ruibys 1931 m. spalio mėn. 12 d. Lietuvoje, Karmelavoje. Janina ir Petras išaugino vienturtę dukterį Ramūnę.

Armonų ilgą ir vingiuotą gyvenimo kelią harmoningai jungė meilė ir muzika.

Atvykę 1949 metais į JAV-bes, Armonai įsikūrė Rochesteryje (N. Y.), tęsdami savo muzikinę veiklą. Petras vargonininkavo Šv. Jurgio bažnyčioje ir su parapijos choru koncertavo aplinkinėse lietuvių kolonijose ir dažnomis progomis koncertus paįvarindavo grodamas violončele. Solistė Janina taip pat reiškėsi, dainuodama su chorais kaip solistė ir atskira duodama savo rečitalius.

1964 metais mirus "Dainavos" ansamblio vadovui muz. Stepui Sodeikai. Petras Armonas buvo pakviestas Chicagon vadovauti "Dainavos" ansambliui, kuriam jis sėkmingai vadovavo 8 metus., iki pasitraukė į pensiją ir, apleidęs Chicagą, persikėlė gyventi į Manchester, N. Y., arčiau savo dukters, gyvenančios Rochesteryje. Jo didysis atliktas darbas — operetės "Sidabrinė diena" pastatymas, kuriai muziką parašė komp. Br. Budriūnas, o libreta Anatolijus Kairys. dar ilgai bus čikagiškių nepamirštamas.

Solistė Janina Armonienė, išleidusi plokštelę "Dainos ir arijos". Plokštelė galima gauti pas platintojus ir LD administracijoje.

Soloist J. Armonas has recently had produced a long-playing record "Songs and Arias".

"Lietuvių Dienų" ad-je galima gauti šių ir kitų knygų:

Gen. St. Raštikis

KOVOSE DĖL LIETUVOS

Buvusio Lietuvos Kariuomenės vado atsiminimai. I tomas: Gyvenimo audrose (vaikystė ir jaunystė); Kariuomenės vadovybėje. 704 psl.

II tomas: Okupantų priespaudoje; Sudužusio laivo keliais (Vokietijoje ir JAV). 688 psl.

Abu tomai gausiai iliustruoti retomis fotografijomis.

Pirmas tomas išparduotas; II tomo nedidelis egz. skaičius dar yra likęs. Kaina $10.00

VYSKUPAS IR VELNIAS

Apysakos
Ignas Šeinius

Viršelį piešė A. Korsakaitė

Pomirtinis vieno žymiausių senosios kartos rašytojų-beletristų leidinys. Su Juozo Lingio žodžiu apie autorių ir jo kūrybą.

Kaina $3.00

Vincas Kudirka, **Memoirs of a Lithuanian Bridge.** Edited by Stepas Zobarskas. Manylands Books, New York. 1961. 42 pages. $2. Jacket design by P. Osmolskis.

Contents: Poem "The Bell", translated by A. Landsbergis and Clark Mills. Stories: Rožinukė and Martynukas, translated by Nijolė-Nola Zobarskas. The Paper Officer, translated by Stepas Zobarskas. Memoirs of a Lithuanian Bridge, translated by Stp. Zobarskas.

LITHUANIA Land of Heroes. Country, People, History, Language. Lithuania's Fight Against the Kremlin Rule. Soviet Genocidal Practices in Lithuania. Prepared and edited by Leonard Valiukas. Lithuanian Days Publishers, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif. 88 p. Part II — Illustrations, 96 p. Price: $4.75.

M. Gimbutienė, BALTS. $8.50

Dr. J. Končius, **Vytautas the Great**

Minkštais viršeliais $3, kietais $4

Lietuvių-anglų k. žodynas. $7.00

Anglų-lietuvių k. žodynas. $6.00

Rašykite

Lithuanian Days Publishers

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca.

Clem's Polskie Deli

★ **Specializing in home made Fresh & Smoked Polish Sausage,** fancy groceries and choice meats.

★ **Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.**

NOW

Daily from our own new

BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT's CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles

759-5058

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Iš Baltimorės Liet. Radijo valandėlės sukaktuvinio vakaro programos. — šokių pertraukos metu trys lietuvaitės dainavo lietuviškas dainas. Iš k.: Aldona Glemžaitė,Eglė Mildažytė ir Daina Buivytė.

Three Lithuanian girls at Baltimore Lith. Radio commemorative performance on Jan. 13, 1973. Foto Radijo valandėlės

Iš Radijo Valandėlės vakaro Baltimorėje sausio 13 d., minint 25 metų sukaktį. Iš kairės: J. K. Laskauskas, valandėlės vedėjas; Paul Ludtke, vokiečių Radijo Edelweiss val. ved.; Gina Čapkauskienė, vakaro solistė; Albertas J. Juškus, val. vedėjas.

Baltimore Lithuanian Radio celebrates its 25th anniversary. Featured guests, in center: Paul Ludtke of Edelweiss German Radio and soloist Gina Čapkauskas from Montreal, Canada.

Skautų mugė Chicagos Jaunimo Centre kovo 4 dieną.

Traditional Fair of Scouts on March 4th, the day of Lithuania's patron, St. Casimir at Chicago Youth Center.

Hamiltono Mergaičių choras "Aidas" su vadovu sol. V. Verikaičiu.

Šis choras yra išleidęs dainų plokštelę "Baltos gėlės". Chorui akompanuoja profesionalė grupė, sudaryta iš Toronto simfoninio orkestro muzikantų. Chore dainuja 60 mergaičių su solistu V. Verikaičiu.

Plokštelė išleista Hamiltono Mergaičių choro tėvų komiteto lėšomis.

Hamilton's girl chorus AIDAS with their director soloist V. Verikaitis. The ensemble has produced a record of Lithuanian songs. "White Flowers", with the accompaniment of Toronto's Symphony orchestra musicians.

Chairman of Lithuanian Opera of Chicago, V. Radžius, interviewed by Dr. J. Prunskis, Editor of "Draugas".

Lietuvių Operos Chicagoje pirm. Vyt. Radžius kalbasi su dr. J. Prunskiu spaudos konferencijoje. Operos pastatymai vyksta ?????

Vyr. skautininkas P. Molis, grįždamas iš P. Amerikos lietuvių kongreso, sustojo Clevelande ir su skautų vadovais tarėsi jubiliejinės skautų stovyklos reikalais. Foto V. Bacevičius

Iš dešinės: V. Jokubaitis, P. Molis, V. Šenbergas, P. Karalius; stovi — D. Kižys, V. Petukauskas, J. Paženis, P. Petraitis.

Chief Scoutmaster P. Molis (second from left, first row) toured Latin America and on his way back stopped at Cleveland to meet scout leaders in conference there. Photo by V. Bacevičius

VEIDAI IR VAIZDAI

Po "Audronės" pastatymo Clevedande Hamiltono "Aukuro" vaidintojai su režisore E Dauguvietyte - Kudabiene.

"Aukuro" teatro moterys — iš kairės — Virbickaitė, E. Dauguvietytė, A. Žilvitienė.

Hamilton's theatrical group "Aukuras" brings its production of "Audronė", directed by E. Dauguvietytė - Kudabienė, to Cleveland, Ohio.

Abi foto nuotr. V. Bacevičiaus

ŽIEMOS VAIZDAI IŠ CLEVELANDO

LIETUVIŲ DARŽELIO —

I. MAIRONIO BIUSTAS

(Dail. Elenos Docienės kūrinys)

II. DR. J. BASANAVIČIAUS BIUSTAS

Two statues adorning Cleveland's Lithuanian Garden: Bust of Maironis and Bust of Dr. J. Basanavičius.

Foto V. Bacevičius

Cleveland's mayor Ralph J. Park obtained a special train from the Chesapeake & Ohio Railway which brought 200 of the City's representatives to President Nixon's Inaugural Ceremonies in Washington, D.C. this January. Among the delegates the Lithuanian "Grandinėlė" group was the most numerous and helped the "American Heritage" float receive the President'se special compliment.

"Grandinėlė" dalyvavo Prezidento Nixono inauguracijoje š. m. sausio mėnesyje ir susilaukė publikis dėmesio bei paties prezidento pagyrimo.

Balandžio 29 d. įvyksta "Grandinėlės" koncertas Los Angeles mieste ir Peperdine universitete.

LIETUVIU
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
MARCH 1973

Pending Fights for Baltic Rights

For the twenty-ninth session of the Commission on Human Rights (CnHR) that convened in Geneva on Feb. 26th for a six week session, BATUN (Baltic Appeal to the United Nations) prepared a Memorandum presenting evidence that the USSR violates the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination by disseminating ideas based on the superiority of the Russian people, by discriminating against minorities, and by discriminating in respect to the political rights of the Balts - Estonians, Latvians, and Lithuanians.

The Memorandum states that the speeches and writings of Soviet officials invariably contain assertions which subtly imply that the Russian people are superior to all other peoples in the Soviet Union. As a recent example the Memorandum quotes the speech by the Secretary General of the Communist Party of the Soviet Union, L. Brezhnev, delivered on December 21, 1972, to commemorate the fiftieth anniversary of the founding of the USSR. It refers to the "great and varied help to formerly oppressed nations and peoples" which the Russian people, before all others, have given. The help is a "heroic accomplishment", a "duty discharged with honor", and so on. There are no specific laudatory references to any other people in the Soviet Union.

The Memorandum further describes discrimination against non-Russian ethnic minorities found in each of the fifteen union republics. These minorities fall in two distinct classes. The minorities in the first class are provided with schools in their own language and with a full range of their cultural facilities — books, newspapers, theatres, and so on. The minorities of the second class have no schools, and no, or at best a few token, cultural facilities. To the first class belong the Russian minorities in the fourteen non-Russian Union republics, and, possibly, the Polish minority

/ Continued next page

MEMORANDUM...

Continued from page 17

in some regions. To the second class belong all other minorities in every union republic. Some of these, such as Jews and Latvians, have a history of their own schools and cultural activities. For ex., there were approximately 100 Latvian language schools in the Soviet Union during the early 1930's (Latvia was independent at that time). In the years 1930-36, appr. 350 Latvian language books were published in the Soviet Union. After 1936, there were no Latvians schools maintained and no Latvian books published. All attempts to remedy this injustice perpetrated by the Soviet Government under Stalin's leadership foundered upon official resistance. A particularly telling and detailed story of the post-World War II fate and struggles against discrimination of an ethnic minority — the Lithuanians in the Byelorussan SSR — has recently become known through an appeal which reached the West in 1972 (see "The Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania, A Report for 1972", prepared by Lithuanian American Community, Inc. Feb. 16, 1973).

The third chapter in the Memorandum describes discrimination with respect to the political rights of native Balts. For this purpose, the population of the Baltic countries is divided into four groups: 1) Native Estonians, Latvians and Lithuanians, born and raised in their respective republics; 2) Native non - Balts (mainly Russians) born and raised in the three Baltic republics; 3) Post-WW II immigrants of Baltic ancestries but of Russian educational and cultural background; and 4) Post-WW II immigrants of non-Baltic (mainly Russian) ancestry.

An annex to the Memorandum contains a chart showing ethnic composition of the Comunist Party and Government in Estonia and Latvia. The data in the Annex allow several conclusions to be drawn. 1) Native Estonians and Latvians are under-represented on all levels of political power; 2) The higher the position of political power, the less the chance that it will be held by a native Balt. For example, out of seven all important party secretaryships of the Latvian SSR, only one is held by a native Latvian. 3) The post-WW II immigrants of Baltic ancestry play an important role, totally out of proportion to their actual numbers, in the ruling elites of Estonian and Latvian Soviet Republics. 4) All immigrants are favored in positions of political power in spite of their natural disadvantage: ignorance of native language, culture and local conditions. For ex., nine of the 13 members and candidate members of the Latvian Communist Party Politburo either do not speak Latvian or speak it poorly — the language of the country they are supposedly governing.

"The deleterious effects on any possibilities for self-determination by such a lopsided domination of the political elites by recent arrivals from a powerful neighboring country are quite obvious and cannot be papered over by 'internationalist' rhetoric," the Momorandum states. It concludes: "If the proposed Decade to Combat Racism and Racial Discrimination is to have some success the UN cannot be both totally insensitive to the realities of discrimination in some parts of the world and be oversensitive to the realities of political pressure."

The Memorandum, prepared by Dr. U. Blukis and A. Juriado, was presented together with the brochure **The Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania, A Report for 1972,** prepared by Lithuanian American Community, Inc. February 16, 1973, and an enclosing letter, addressed to all CnHR representatives, except USSR and Byelorussian SSR.

The Memorandum is focused on the leading topic of this year's session of the CnRH: Elimination of Racial Discrimination. The General Assembly decided last December to launch a Decade for Action to Combat Racism and Racial Discrimination on December 10, 1973 —— the 25th anniversary of the adoption of the Universal Declaration of Human Rights. A draft programme for the Decade has been drawn up at the CnHR request by the Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities. This draft, which the Commission will consider for adoption at this session, proposes various measures to be taken at the national, international and regional levels, as well as actions to be taken by the United Nations.

At the national level, the draft programme suggests the preparations and implementation of economic, social, cultural and political measures that would ensure full equality of all peoples and individuals without discrimination. Specifically it proposes, among other things, that States: 1)Withold support to Governments or regimes which practice racial discrimination; 2) Enact legislation and other measures to prevent racial discrimination and prosecute or outlaw organizations which promote or incite to racial discrimination; 3) Arrange for the granting of scholarships to the youth of territories where racial discrimination prevails and increase contributions to the UN Educational and Training Programme for Southern Africa; 4) Ratify or accede to the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, which has been in force since 1969 and to which 73 States have adhered already; 5) Prohibit discrimination for any reason in education and immigration policies.

Among international and regional measures, the draft programme proposes: 1) A world conference on combating racism and racial discrimination as a major feature of the Decade; 2) The convening of international and regional seminars in line with the goals and objectives of the Decade; 3) The preparation of concrete proposals in support of the efforts of all oppressed peoples suffering from racism and racial discrimination; 4) The denial to racist regimes of any support which would enable them to perpetuate their racist policies and practices; 5) The imperative implementation of UN resolutions on the elimination of racial discrimination; 6) The adoption of new international instruments on the alienation of racial discrimination and on the crime of apartheid; 7) Co-ordination among all Governments of their activities in the field of information.

In addition, the draft programme proposes that the UN family of organizations undertake various activities in the fields of research and study; education, training, and information; international funds; and co-ordination, review and appraisal, and reporting. In this last field, the draft suggests that the Secretary General report annually during the Decade on various aspects of United Nations participation in the observance; that Governments report every two years on actions taken under the programme for the Decade, in response to a questionnaire circulated by the Secretary General; that the Council report annually to the General Assembly on actions taken by Governments in support of the Decade; and that it report every three years on its review and appraisal of activities undertaken in connection with the Decade.

The Decade for Action to Combat Racism and Racial Discrimination was first proposed by the General Assembly in 1971 when the CnHR was requested to submit suggestions for the observance. The decision to launch it this year was taken by the Assembly last December, as already stated.

The Economic and Social Council extended the CnHR session an extra week this year so that it might have time to consider various reports and studies of the Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities which have been deferred over the years. The Sub-Commission studies concern equality in the administration of justice, discrimination in the matter of political rights, discrimination relating to the right of everyone to leave any country including his own and to return to his country, and discrimination against persons born out of wedlock.

Also before the forthcoming session will be items on human rights and scientific and technological developments, a review of the United Nations human rights programme, the right of people under colonial and alien domination to self-determination, periodic reports on human rights, the report of the Committee on Crime Prevention and Control, measures to be taken against ideologies and practices based on group hatred, the role of youth in the protection of human rights, the right of everyone to be free from arbitrary arrest and exile, advisory services in human rights and an international code of police ethics.

From: UBA Information Service News Release No. 282, March 8, 1973.

PALECKIS AGAINST BREZHNEV

"Baltic States Were not Backward", Brezhnev "Lithuania — a Backward Nation", Paleckis

Leonid Brezhnev admitted in December that the three Baltic States were not "underdeveloped" countries prior to their annexation to the USSR. In his mammoth keynote speech celebrating the 50th anniversary of the Soviet Union on December 21 in Moscow, the Soviet party leader stated: "The Baltic republics, Lithuania, Latvia and Estonia, could not have been classed with the backward national border areas prior to their entry into the Union."

Probably unaware of his master's rare admission, J. Paleckis, long time "President" of "Soviet Lithuanian republic", wrote in "Literatūra ir Menas" (Dec. 30, 1972): "Lithuania, just as other Baltic republics, had to catch up with the brotherly republics in many respects. The backward nations as if acquired miraculous wings in the years of the Soviet system..." (Elta)

HAVE YOU EVER HEARD ABOUT KALGOOLRLIE?

From the novel "Artist's Wife" by Juozas Tininis

(Continued)

Henry Bell is still reluctant to part with us. He is relating without interruption the various adventures he has gone through while fishing for pearls. His glances are steadily caressing Moira, especially when I am unaware of this. I am in no doubt that he would commit any folly if only she gave him a signal. However Moira is conducting herself with fitting composure and coolness. She appears not to be interested in him at all. Her attention is attracted rather by many other things. This I can read in her eyes. She is enthusiastic over the Mexican roses which are blossoming around several of the town's houses. She is especially charmed by flowers of a golden color, a frequent decoration of the gardens of Broome-folk. Whereas I do prefer the alleys of flame-color trees. The small parks display many mango trees and ornamental tamarisk shrubs and velvety green lawns stretching underneath them. Budding fine violet plants climb around the fences. What a variety of blooming shrubs and odd-named other flowers: cangaroo-paws, grevilleas, orchids, lillies and banksias, differing in color, shape and texture; the flowering trees of myrtles, eucalyptus and others. My eyes, as well as Moira's, are enchanted by the varieties of these unseen, bizzare and exotic flowers.

Directing our glances away from the colorful flowers we notice small hillocks of red sand hovering on the horizon beyond the town. Tiny groves in valleys between the elevations give an impression of trees that are jovially laughing. The beauty of nature around us engenders a festive mood.

— Do you know which is the most interesting place in this pearl fishery? — We suddenly hear Henry Bell asking.

— How can we know, it's the first time we are visiting Broome. Well, what is it, do tell us?

— Oh, it's the pearl - divers' cemetary. The orientals are buried there mostly, especially the Japanese.

Moira and I express a desire to visit the cemetary. Henry Bell offers to take us there. Less than a mile farther down we enter the town of the dead. It is surrounded by lilacs and locust trees, in bloom. We are amazed to find hundreds of tombstones in marble, rock or cement, with inscriptions mostly in Japanese. On many of the graves bottles are placed, in couples, and the bottoms of the bottles are set into the cement. They are bottles with wine donated to the spirits of the deceased; the wine will be claimed by the spirits during the so-called lantern feast.

— Mister Vilmantas, perhaps you can decipher the meaning of the inscriptions. It seems that you Europeans understand many languages.

— Sorry, but I do not understand Japanese.

— These monuments were erected mostly for divers who have perished — for the pearl divers of the past.

— So many of them! Have they all perished?

— Killed by others mostly. Either because of jealousy when they would find some precious pearls, or because of women, which they were never capable of sharing amongst themselves.

— How can one human being kill another one because of a woman? — I am asking.

— That's some question! As if you didn't know that woman is the cause of many a murderous act; because of her not only do murders be committed but also — suicide.

— Such behavour degrades human beings to a state below the animals.

— Surely, only do you know of anything more forceful than the passion of love? Because of it novels are written, films are produced, kings abdicate from their thrones, families go to pieces...

— —I must admit that you are right, Mister Bell. You have proven this on the bottom of the ocean.

Henry Bell gives me no answer. Meanwhile Moira speaks up:

— I feel so uneasy... here among these strange tombstones. Let us better leave.

— Have some patience, my darling. I have never come across more original monuments. It's a pity that the inscriptions are indecipherable to me. I really would be glad to know what literary treasures they are hiding. Perhaps the Japanese write even their epitaphs in haikai?

— They live in Australia and they write in Japanese. Isn't that strange, Algis?

— Not at all, Moira. Everyone cherishes his native language above any other...

We soon leave the city of the dead and return to the town of the living. We hear the jolly clatter of many women's voices Malaysian, Chinese, of the slit-eyed Japanese, and of the Australian ones. As for the colorfulness of their dress! One could gaze at them forever.

Finally Henry Bell bids us farewell. He takes pains to remaining us that we remember again tomorrow to show up for more pearl fishing. (No more of that! He'll not be seeing me again, nor Moira!).

We enter a stall to buy some fruit. The stands are laden with grapes, lemons, apricots, mandarins, figs, nectarines, almonds... It's difficult to make a choice from an abundance and variety this great. Finally we decide for nectarines.

Leaving the fruit shop we take a street that is running upward. Atop soon, we can enjoy a view of the pearl-fishery harbour and of the many green, white, blue and even red barges that are floating in it. It's a loss that we have no color camera with us. What enjoyable picture souvenirs we could have taken away.

After returning to our hotel we are opening up our oyster shells and scraping out any bright pearls inside them. Hardly worth our trouble. Only twelve pearls. What a shame. So this should have been the necklace of pearls — each gathered by my own hands! To the dickens with them! What will I do with this dozen of pearls now?

On the morrow I am carrying my pearls to the Chinaman's jewelry shop where Moira was choosing her necklace last time. I show the owner the pearls I have brought along and am instructing him:

—Have these pearls matched with similar ones of your own and get me a necklace made of them. I'll pay you whatever that costs.

— Alright. Only you'll need some patience, it will take me an hour to do this.

— Can't it be made sooner?

— Hardly.

I go outside the jewelry shop and stand gazing at the display windows. At moments I am conscious of some words spoken by passing-by Orientals-words that I do not understand.

It must be said that an hour passed in waiting thus will not fly by as quickly as an hour passed on a date with Moira. At last I return to the jewelr's shop and am handed the completed necklace. It is not an impressive one but still I take it. I pay six pounds for the necklace and carry it back to the hotel.

— Where did you disappear, Algis? I've been looking for you all morning.

— This is where. — L answer, producing the necklace from my pocket and wrapping it around her neck.

— Oh, you've gone and done it. I didn't expect that... Thanks.

Moira gives me a kiss. She then stands in front of a mirror and is examining the necklace whether it suits her. I am aware that the beads are much inferior to the ones that she had chosen herself the other day at the Chinaman's shop.

— Well, try and guess which of the pearls are my discoveries at sea and which are bought from the jeweler?

— I am no wizard to be able to do that.

— Are you content with them?

— They'll be alright, — she responds without any enthusiasm, as she is taking off the necklace.

I understand her thoughts; she is gazing at these beads but visioning the others which she had chosen the previous time and for which I had refused to pay thirty pounds. My, why hadn't I bought that other necklace! Some miser I am.

Moira now takes out the giant pearl from her handbag and turning it round in her palm asks me:

— Wouldn't it be possible to find more pearls like this one?

— I don't suppose so. I am sure that this kind of a pearl is an exceptional rarity. Even if I dedicated the rest of my life to pearl fishing I would hardly come across another one like it.

— So what do we do now?

— I have a new enterprise in mind. Have you ever heard anything about a place called Kalgoorlie?

— Yes, I've read about it in geography books at school. It's a gold-mining town. Only, what does this have to do with us?

— I've got an idea to become a gold miner, of course, only for a short time. I hear that you can make much money there.

— I don't like this, Algis. You're always choosing such dangerous work.

— One has to be brave. Otherwise you'all always remain the poor fellow that you are. Isn't that true?

— I can't tell you that. Have it your own way. I'll follow you.

—— Allright then, Moira. I shall try my luck in Kalgoorlie. And if I succeed, my good esteem will be much boosted in your mother's eyes.

On the next day we depart from Broome. And at any rate it was worth coming here. The huge pearl, now in Moira's handbag, attests to that.

Translated from
Lithuanian by A. Milukas

LITHUANIANS MAKE NEWS

Lietuvių Bendruomenės Connecticuto apylinkės delegacija lankosi pas Conn. gubernatorių Thomą J. Meskill, kuris Vasario 16-tąją paskelbė Lietuvių Diena Connectucuto valst. ir leido ant Kapitoliaus iškelti Lietuvos trispalvę. Gubernatorius dalyvavo minėjimo pamaldose.

◆ Thomas J. Heskill su lietuvių delegacijos dalyviais. Iš kairės: Algimantas Dragunevičius, kun. J. Matutis, Šv. Trejybės par. klebonas, Zita Dabkienė, gub. Meskill, ir teisėjas Pranas Monèiūnas.

Governor of Connecticut, Thomas Meskill receive the state-level delegation of the American Lithuanian Community. After the proclamation of February 16th as LITHUANIAN DAY our flag was raised over the Connecticut Capitol.

The Governor was present at the Church services commemorating the 55th anniversary of Lithuanian ndependence.

Foto A. Jaras

◆ **MAYOR GEORGE ATHANSON signs Proclamation designating LITHUANIAN DAY in the City of Hartford, Conn. The Mayor likewise participated at the ensuing Lithuanian ceremonies.**

Fhoto Cohen

L. B. Hartfordo apylinkės delegacija pas miesto merą George Athanson, kuris išleido proklamaciją ir leido virš rotušės iškelti Lietuvos trispalvę. Jis atsilankė ir į Nepriklausomybės minėjimą.

Iš k.: Birutė Zabulienė, meras, Stasys Baltauskas, Danutė Grajauskienė ir Regina Zabulytė.

Lithuanian Scholar Imprisoned in Psychiatric Clinic

A Lithuanian scholar was arrested and imprisoned in a psychiatric clinic for political reasons, "Neue Zuericher Zeitung" (Jan. 14, 73) reports. The scholar, **Donatas Butkus,** is a noted orientalist employed with the Ethnographic Museum in Lithuania. He was tried and sentenced in Ulan Ude, Soviet Asia, last November, where he was doing research work.

The arrest of Donatas Butkus and three Soviet orientalists is part of a major Soviet crackdown against Buddhists and their sympathizers in the Soviet Union. Eight orientalists are waiting for trial now after additional searches, interrogations and arrests.

The scholars were charged with belonging to a Buddhist sect that practices "murder" and "human sacrifice". Some of the charges appeared too absurd even for the court and the prosecutor retracted some details.

The anti-Buddhist campaign is directed against the relatively small religious community concentrated maintly in the Buriat Tuva and the Kalmuck autonomous republics. E.

● Engineer **Jurgis Mikaila** who is empoyed at a Chevrolet Engineering Center had recently attended an international congress of automobile engineers where he presented his projct of a developed spring system which allows a soft ride when empty or lightly loaded and still have the ability to carry heavy loads. The innovation met with high approval both of his plant superiors and of experts. The paper on it, with formulae and drawings, was printed in a special publication "Truck Spring Fundamentals" which is issued by the Automobile Society of Engineers, Inc. of New York, January 1973.

The method J. Mikaila developed for an exact Two Stage Multileaf Spring Design has thus become a standard text procedure for designers and manufacturers and the author's presentation was voted best by the participants of the congress.

● Connecticut Governor Thomas J. Meskill has appointed **Eugene J. Ziurys, Jr.**, of Wethersfield, Conn. to a five year term as a director of Hartford Hospital. Mr. Ziurys is a graduate of Providence College and is currently a superintendent of the Group Department of the Travelers Insurance Company. A member of Civitan International, he is also active in Lithuanian-American affairs in the Hartford area.

● According to "Illinois Alumni News" magazine an American-Lithuanian **Dennis Acučius** has been awarded the Jules Canier (a French metalurgy company) biannual prize for his outstanding work in the field of nickel and nickel alloys development. He will be making a trip to Paris to receive his reward.

As an engineer D. Acunčius is associated with the Stellite Division of Cobot Coporation in Indiana. He is captain in the American Army. His parents and other family members are active socially and professionallyą too, in Illinois and elsewhere.

Communist Inequalities

Bridge out, soccer unhealthy

According to Los Angeles "Herald Examiner" (Jan. 26) Soviet sports officials have denounced in their press the activities of bridge clubs that have become popular in many cities, in Vilnius, Riga, etc. Quoted are intercity and republic-wide competitions in Estonia and Lithuania.

"And as for womens' soccer, forget it. It was banned because it stirs the kind of passions the Soviet Union considers unhealthy and physically harmful in a country where women drive trucks and lay bricks."

Balzakas Annual Banquet Committee at meeting. This year's banquet honored Josephine Daužvardis, Chicago's Consul General of Lithuania, as "American Lithuanian of the Year". From left: Vida Tumasonis, Margi Mankus. Standing: Mr. and Mrs. Andrew Yuknis.

Balzeko kultūros muziejaus metinio banketo komiteto nariai.

Second Conference on Baltic Studies in Sweden

The Second Conference on Baltic Studies will be held on June 8-11, 1973 in Stockholm at Hasselby Castle the Center for Nordic Culture on Scandinavia. The Conference is sponsored and arranged by the Baltic Scientific Institute in Scandinavia in co-operation with the Association for the Advancement of Baltic Studies, and is financed by a grant from the Swedish Ministry of Education. The objective of the Conference is to provide an international forum for the presentation, discussion, and exchange of scholarly studies concerning the Baltic area. The Baltic Institute is an independent, non-governmental private scientific institution established in 1970 upon the initiative of the Baltic Committee in Sweden and is funded by grants from the Government of Sweden as well as private institutions. The purpose of the Baltic Institute is the promotion of research and education of Baltic studies in Scandinavia with emphasis placed on the study of Baltic minority problems in Scandinavia. It has a membership of over 40 scholars and scientists.

The Baltic Institute sponsored the successful Symposium on Balts in Sweden in June 1971 which is the predecessor of the present Second Conference on Baltic Studies. At this time, 83 scholars and scientists will read their papers at the Conference representing the USA, Sweden, Germany, Canada, Hungary, and Great Britain as well as some other countries. Mornings at the Conference will be reserved for plenary sessions covering topics of a more general interest, while afternoons will be devoted to parallel sessions of papers divided into sections according to their specialized disciplines. The sections are: Literature and Language, History and Social Science.

The Conference will be greeted by the Director of the Baltic Institute, Dr. Bruno Kalninš and the opening address will be read by Professor Edgar Anderson of the California State University at San Jose who will speak on "The Status of Baltic Studies in the United States". Prof. E. Anderson will also convey greetings from the AABS of which he is president. The languages of the Conference are the English and German and the public is invited to attend. (A. Le., UBA Information Service).

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO SĄKAITAS

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

6% UŽ TERMINUOTUS CERTIFIKATŲ ĮNDĖLIUS

Dividendas išmokamas kas mėnuo TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $20,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

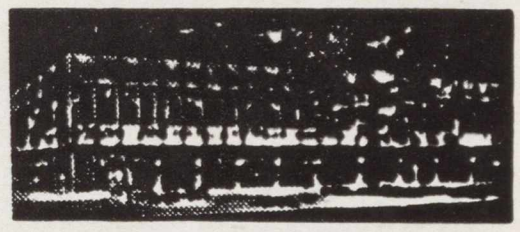

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius
Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.
Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply $6.00. Money Order, P. P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

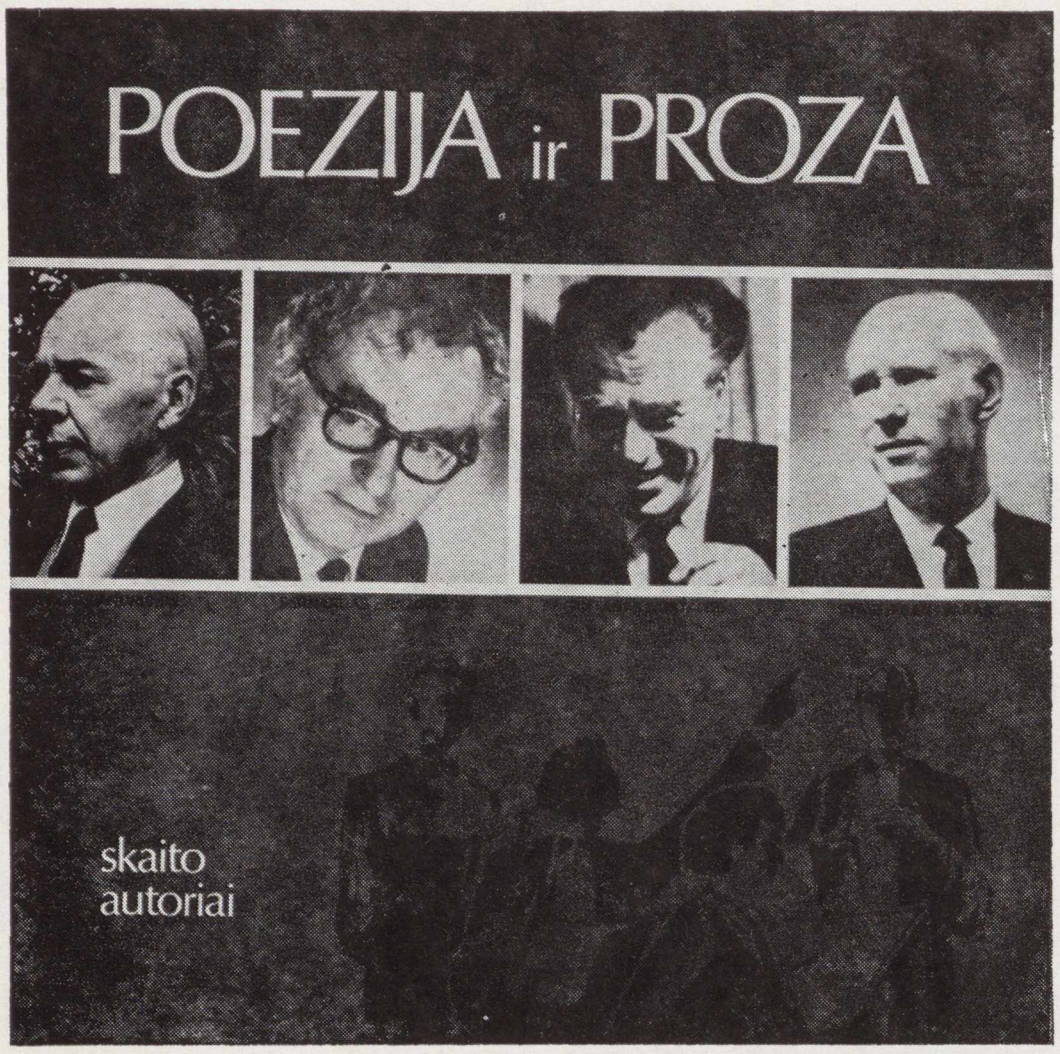

Literatūros plokštelė

KETURI AUTORIAI

Poezijos, satyros - humoro ir prozos kūrinius skaito keturi mūsų rašytojai

PULGIS ANDRIUŠIS, BERNARDAS BRAZDŽIONIS,

ANTANAS GUSTAITIS ir STASYS SANTVARAS

Plokštelė ilgo grojimo, H. F. **Kaina $5.00**

Galima gauti leidykloje ir pas platintojus.

"Lietuvių Dienos", 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

Ar jau nupirkote savo mažiesiems skaitytojams
nepaprastai gražiai dailininkės *V. Stančikaitės* iliustruotą,
Vytės Nemunėlio eilėmis parašytą pasaką

MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS

Kaina tik $3.00

Galima gauti pas knygų platintojus ir tiesiai leidykloje:
"Lietuvių Dienų leidykla, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

DARBININKAS **pertvarkytas, gausiai iliustruotas, 12 p. išeina kartą savaitėje. Prenumerata metams: $8.00.**

Administracijoje veikia Spaudos kioskas. — Čia gaunami naujausi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželiai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue ● Brooklyn, N. Y 11221 ● Tel. GL 2-2923

'L. DIENAS' PARĖMĖ ĮSIGYDAMI LAIMĖJIMO BILIETĖLIŲ (1972)

(Tęsinys iš pernai metų)

CALIFORNIA —
Po 4.00 — Fr. Gerull, Mr. X.
Po $3.00 — A Avižienis, F. Collins H. Misiūnas. E. Sepikas,
Po $2.00 — V. Gasiūnienė, J. Narkevičius, J Prakapas, J. Strikaitienė, M. Wisocki, Stella Zukauskas.
$1.50 — L. Jasiukonis.
Po $1.00 — Mr. Drasutis, S. Duda, Mrs. Gable, A. Gustaitis, J. R. Jurkūnas, O. M. Ilgūnas, O. Kirilauckas, J. Petronis. M. Pashker, Pauline Petkus, Ona Razutis, A. Šimkus, G. Valančius, A. Giedraitis,

ILLINOIS —
Po $5.00 — R. J. Bulota, V. Bickus, K. A. Bertašius, V. V. Brizgys, J. Bičiūnas, Balys Radio and TV, Dr. A. Čerskus, D. Cižikas, P. Dirkis, A. Daniliauskas, V. Gavelis, Pr. Gedvila, M. Klikna, Fr. Kura, K. K. Klinauskas, J. Kanišauskas, Rev Kirkilias, C. Laucius, A. Lapinskas, A. Laucius, MD, Mažeika-Evans, A. Milius, Br. Mačianskas, C. Modestas, Printing Art Service, C. Oksas, Z. Ramanauskas, L. Raslavičius, S. Radžys, R. Reklaitis, R. Sidrys, MD, Bruno G. Shotas, S. Sapkus, Mrs. M. Smulkstys, Stankus Construction, J. Sadauskas, V. Sinkus, B. Jablonskis, A. D. Yuknis, Rev. Ansas Trakis, A. Urbelis, J. Vaineikis.
$3.00 — V. Petrauskas.
Po $2.00 — A. Baronas, J. Sadūnas.
Po $1.00 — B. Masiukas, K. Povilaitis, K. Pažėraitė.

NEW YORK —
Po $5.00 — J. Bajorūnas, Boudis Pharmacy, J. Balkūnas, St. Bredes, S. Jankauskas, A. Jasaitis, A. Kaunas R Kirstenas, E. Mickeliūnas, R. Masiulionis, V. Paprockas, MD, Rev. J. Pakalniškis, B. Radzivanas, MD, Rev. A Račkauskas, Mrs A. Simutis, S. Skobeika, A. K. Zwirblis.
Po $2.00 — Mrs. J. A. Kidon, M. Kregždnė, V. Svalbonas.
Po $1.00 — V. Anonis, K. Bačauskas, A. Ruzgas.

NEW JERSEY —
Po $5.00 — Rev. V. Dabušis, K. Degutis, Mrs K. Graudis, E Povilonis, Rev. J. Pragulbinskas, J. Strimaitis, J. Ctukas, Holy Trinity Lith. R.K. Church, J. Tamašauskas, Miss Anna White.
$2.00 — R. A. Šlepetys.
$100 — O. Balčiūnienė.

MASSACHUSETTS —
Po $5.00 — Adolph Damish, A. Andriušis, P. Bliumas, R. M. Brieze, D Giedraitis, Ona Ivaška, V. Kamaitis,, P. Mik.ys, J. Nogelo, S. Lušys, S. P. Penney, Rev. Steponaitis, L.L. Svelnis, A. Stapulionis, K. Še.tokas, A. Vilčinskas, J. Vasyliūnas, So. Boston. Lith. Citizens Assn. Lith. Nat. Club.
Po $2.00 — S. Balys, R Petronis, A. Stapulionis.
$1.00 — Mrs. E. Bobelis.

MICHIGAN —
Po $10.00 — A. Lukas, Joseph Gruzdas.
Po $5.00 — U. Astras, Darius Girėnas, L. Bajorūnas, J. Briedis, J. G. Baublys, Rev. A. Babonas, J. Belinis, J. Černius, J. Mikaila, J. Miškinis, J. Mačiulaitis, E. Milakauskas, Marija Sims, J. Šepetys, A. Valys, V. Urbonas.
INDIANA —
Po $5.00 — A. Nenienė, A. Šešplaukis, Rev. J. Urbonas, Iz. Vasyliūnas .

PENNSYLVANIA —
Po $5.00 — A. Čepulis, L. Dovydėnas, J. C. Grebb, Br Kazlas, A. Klimaitė, Ann Morozer, J. Petronis, K. Virbickas, N. Vainius.

CONNECTICUTT —
Po $5.00 — Rev. V. Balčiūnas, J. Banionis, Z. Smilga, P. Karosas, P. Karosas, M. Raugalis, Rev. F. Juras.
$3.00 — Antanina Budzinskas.
$1.00 — G. Kazlauskas.
OHIO —
Po $5.00 — Vl. Bacevičius, R. Čepulis, V. Kavaliūnas, J. S. Kriaučiūnas, J. Mačiulis, A. Martus, J. Sabas, A. Uzelis, MD.
$3.00 — J. P. Vaičaitis.
Po $2.00 — P. Žilinskas, Z. Prūsas.

MARYLAND —
Po $5.00 — P. Banys, Rev. A. Dranginis, Urbon's Photo Studio.
$2.00 — E. Pakulis.

IOWA —
Po $5.00 — Rev. S. Morkūnas, Dr. J. Petrikonis.

FLORIDA —
Po $5.00 — J. Avižienis, J. Babrys.

NEBRASKA —
Po $10.00 — J. Agurkis, Rev. J. Tautkus.

WASHINGTON, D.C. —
$5.00 — J. Vitėnas.
$1.00 — Rev. T. Žiūraitis.

ARKANSAS —
Po $5.00 — J. Bagdonavičius, S. Jucas.

NEW MEXICO —
$5.00 — Rev. P. Ragažinskas.
OREGON —
$2.50 — Vl. Juodeika.

NEW MEMPCHIRE —
$5.00 — K. Daugėla.

MO. —
Po $5.00 — J. G. Ambrose, G. J. Levinskas.

MAINE —
$5.00 — J. M. Bachulus, MD.

CANADA —
Po $5.00 — Cons. Gen. of Lithuania, A. Diržys, E. Kardelienė, N. Kulpavičius, A. Mingėla, Dr. and Mrs. A. Matukas. V. Paulionis, Rev. V. Skilandžiūnas, Dr. J. Sungaila, Rev. A. Sabas, V. Januška, Jesuit Fathers, V. Pazukaitė, M. Kizis, P. Saplys, M. Šarauskas.
$1.00 — P. Alšėnas.

AUSTRALIA —
Po $5.00 — A. Mauragis, M. Lingienė, A. Vinevičius, O. Liutikienė.

Nukelta į 23 psl.

ADMINISTRACIJA RAŠO

.... Atkelta iš 22 psl.

ITALIA —
Vysk. A. Deksnys, Msgr. V. Mincevičius.

ENGLAND —
$5.00 — The Lithuanian Social. Club.

BRASIL —
$5.00 — R. Steponaitytė.

VENEZUELA —
$5.00 — J. Vaisniūnas.

MEXICO —
$5.00 —B. Aušrotas.

COLUMBIA —
$5.00 — Rev. V. Saldukas.

SPAIN —
$5.00 — K. Šarka.

NIGERIA —
$5.00 — Mgsr. A. Bačkis.

Visiems mus parėmusiems administracija nuoširdžiai dėkoja ir atsiprašo, kad dėl techniškų kliūčių anksčiau negalėjo šio sąrašo paskelbti. LD Adm.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis, 'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts International.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa". St. Anthony's Parish Library.
Grand Rapids, Mish. — J. Belinis.
Kenosha, Wis. — B. Juška.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas
St. Kilda — N. Butkūnas.
Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušroras, A. Kuolas, P Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)
Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 11:30 — 12:00 p. p.
Liet. Radijo valandėlės klubo pirm. **Stasė Pautienienė;** ižd. **J. Mitkus,** 3375 Bennett Dr., Hollywood, Calif. 90068; Programos vedėjai: Vl. Gilys, P. Jasiukonis, vyr. red. **S. Pautienienė,** 841 Stanford St., Santa Monica, Calif. 90403 (213) 828-3779.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m., vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima **sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m**
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10 val. — 11 val. priešpiet.
Šeštadienį ir sekmadienį 8:00 — 9:30.
"Vakaruškos" pirmad. vak. 7:00 — 8:00.
Visos programos iš
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS
Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis.**
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio CITTA DEL VATICANO.

Skolingiems mūsų prenumeratoriams primename, kad prenumeratos skolos sunkina žurnalo leidimą.
Publisher

LITHUANIAN RADIO FORUM
Bi-Lingual Civic program in English and Lithuanian
Produced by **Anthony J. RUDIS**
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Prorama
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.:: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — **Ralph Valatka**
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 905 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — inž. **Vacys Urbonas.**
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Telefonas: KE 7-9642.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connnecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 12:30 — 1 val. p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius.**
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas **J. J. Stukas.**

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima **kievieną sekmadienį**
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: **Romas Kezys,** 62-15 69 place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R.. Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniais 6 val. popiet.
per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: **Pr. Puidokas,** pirm., 580 Wilkins St., (14621); **A. Cieminis,** vicep.; **R. Kiršteinas,** sek. 229 Nester St. (14621); **V. Žmuidzinas,** ižd., **L. Laukaitienė,** narė.
Programų vedėjai: O. Adomaitienė, A. Cieminis, V. ir N. Draugeliai, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinas, Br. Krokys, V. ir B. Litvinai, J. Šipaila, D. Šiurilienė, V. Žmuidzinas.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocysles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708.
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas **R. Simanavičius.**
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

Įsteigta 1966

WCIN - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 S. Oakland Ave., Chicago, Ill.
Tel. (312) 778-2100 60636

Tolius Šlutas, vald. pirm.

SKULPTORIAUS DAGIO KŪRINIAI